


# Identification and Analysis of Research Activities of Faculty Members of Political Science in the Framework of the Regulations for Promotion of Faculty Members <sup>1</sup>


Fatemeh Karbalaie  
Hossein Fallah <sup>1</sup>

Zahed  
Ghafari Hashjin <sup>2\*</sup>

Abdolreza Beyginia <sup>3</sup>

 1. Ph.D student of Political Studies of Islamic Revolution, Shahed University of Tehran.

Email: karbalai\_fateme@yahoo.com

 2. Professor of Political Science, Shahed University of Tehran.  
(Corresponding Author)

 3. Associate Professor of Management, Shahed University of Tehran.

Email: beiginia@shahed.ac.ir

Email: ghafari@shahed.ac.ir

## Abstract

Date of Reception:  
11/05/2023

Date of Acceptation:  
11/09/2023



**Purpose:** This study was conducted with the aim of "identifying and analyzing the research activities of faculty members in the field of political science of public universities in Tehran within the framework of the regulations for promoting the rank of faculty members.

**Methodology:** The current research is a type of analytical evaluative research, which was carried out using the library study method. The population of this research includes all the members of the political science faculty of the government universities located in Tehran, whose number was 174 at the time of the research. To select the sample, the stratified sampling method is used according to the volume. Among the statistical population, 119 people were estimated as a statistical sample using Cochran's sampling formula. The data collection of this research is related to the time efficiency of 2015 from the time of the implementation of the latest scientific promotion regulations until the end of 2019. The data has been analyzed using SPSS version 26 and Excel software.

**Findings:** The results of research activities based on the promotion regulations showed that the number of research articles in the study period with a maximum of 43 articles, with the number of 43 articles indexed in the ISC database, 8 articles indexed in Scopus 2 articles are indexed in Web of Sciences and 2 articles are indexed in JCR. During the study period, a maximum of 7 articles were analyzed, with 7 of them being related to promotional articles and 2 related to promotional articles. The study period

1. This article is extracted from a part of the doctoral thesis of the first author entitled "Identification, evaluation and pathology of the research activities of political science faculty members of Tehran State Universities in the framework of the higher education system" at Shahid University

Fateme Karbalaie  
Hossein Fallah<sup>1</sup>

Zahed  
Ghafari Hashjin<sup>2\*</sup>

Abdolreza Beyginia<sup>3</sup>

Date of Reception:  
11/05/2023

Date of Acceptation:  
11/09/2023



yielded a total of 19 complete articles from valid scientific conferences. Out of these, 12 articles were related to domestic conferences, while 17 articles were related to international conferences. Carrying out research projects in the study period with a maximum of 4 research projects, of which the number of projects inside and outside the institution is 3 and 4, respectively. The publication of books in the studied period is with a maximum of 37 book volumes, of which the authorship and composition of the book is the most with the number of 12, followed by the translation of the book with a numerical number of 8 and the title of book correction with a numerical value. contract Guidance for theses and doctoral dissertations with a maximum of 41 items, which are 32 and 15 respectively for the master's thesis and doctoral dissertation. The maximum presentation of theorizing chairs of the course under study is with a numerical value of 2, which is scientific-promotional chairs of criticism and scientific innovation in the scientific field, theorizing in the scientific field with a numerical value of 2 and presenting the results of the chairs in conferences with a numerical value of 0. Also, the ratio of books to articles in the study period is one fifth. The frequency of article publication, based on the academic rank of professors, associate professors, and assistant professors in the course under review, is 43, 33, and 17, respectively. In the field of specialization, almost the most areas of lack of expertise and international relations among faculty members in the field of political science are related to these two fields. The meaning of the field lacks research expertise, lack of order, intellectual coherence and a research procedure and focus, and a special and central specialized field with a numerical value of 24, which means that (20.16%) faculty members are in no specialized research field. They do not have them and also the field of international relations with a numerical value of 24 (20.16%) followed by political thought in Islam and Iran with a numerical value of 6 (5.04%) has the highest specialization field.

**Conclusion:** The promotion system of faculty members plays a crucial role in organizing their performance and is considered the most objective manifestation of scientific board. The literature suggests that improving the scientific order requires attention to both the quantity and quality of joint efforts. The study's results indicate that the promotion system includes multiple elements, but the imbalance in evaluating activities and the excessive weight given to research papers without any limit undermines its effectiveness.

**Keywords:** Political Science, Faculty Members, Research Activities, Public Universities and Promotion Regulations.

# شناسایی و تحلیل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی تهران در چارچوب آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی<sup>۱</sup>

فاطمه کربلایی حسین فلاح<sup>۱</sup>

۱. دانشجوی دکتری رشته مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی دانشگاه شاهد تهران.

Email: karbalai\_fateme@yahoo.com

زاهد غفاری هاشجین<sup>۲\*</sup>

۲. استاد علوم سیاسی دانشگاه شاهد تهران. (نویسنده مسئول)

عبدالرضا بیگی‌نیا<sup>۳</sup>

۳. دانشیار مدیریت دانشگاه شاهد تهران.

Email: beiginia@shahed.ac.ir

Email: ghafari@shahed.ac.ir

## چکیده

**هدف:** این پژوهش با هدف «شناسایی و تحلیل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی تهران در چارچوب آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی» انجام شده است.

**روش شناسی:** پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های ارزیابانه تحلیلی است که برای انجام آن از روش مطالعه کتابخانه‌ای استفاده شده است. جامعه این پژوهش شامل تمامی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران است که تعداد آنان در زمان اجرای تحقیق ۱۷۴ نفر بودند. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم استفاده شده است. از میان جامعه آماری تعداد ۱۱۹ نفر به‌عنوان نمونه آماری با استفاده فرمول نمونه‌گیری کوکران برآورد شدند. گردآوری داده‌های این پژوهش مربوط به بازده زمانی ۱۳۹۵ تا زمان اجرایی شدن آخرین آیین‌نامه ارتقای علمی تا پایان سال ۱۳۹۹ است. داده‌ها اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ و Excel مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

**یافته‌ها:** نتایج فعالیت‌های پژوهشی مبتنی بر آیین‌نامه ارتقاء نشان داد که تعداد مقالات پژوهشی در دوره مورد مطالعه، با تعداد ۴۳ مقاله نمایه‌شده در پایگاه ای اس سی، ۸ مقاله نمایه‌شده در اسکوپوس، ۲ مقاله نمایه‌شده در وب آو ساینس و ۲ مقاله نمایه‌شده در جی سی آر است. حداکثر مقالات ترویجی و تحشیه دوره مورد مطالعه با حداکثر ۷ مقاله که از این تعداد به ترتیب ۷، ۲ مربوط به مقالات ترویجی و تحشیه است. تعداد مقالات کامل در همایش‌های علمی

۱. این مقاله مستخرج از بخشی از رساله دکتری نویسنده اول با عنوان «شناسایی، ارزیابی و آسیب‌شناسی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی تهران در چارچوب نظام آموزش عالی» در دانشگاه شاهد است.

صفحه ۵۳۸-۴۹۷

دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۱

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۰



معتبر در دوره مورد مطالعه با حداکثر ۱۹ مقاله، که از این تعداد به ترتیب ۱۲ و ۱۷ مربوط به همایش‌های علمی معتبر داخلی و بین‌المللی است. انجام طرح‌های پژوهشی در دوره مورد مطالعه با حداکثر ۴ طرح پژوهشی که از این میزان تعداد طرح‌های داخل و خارج موسسه به ترتیب ۳ و ۴ است. انتشار کتاب در دوره مورد مطالعه با حداکثر ۳۷ جلد کتاب است که از این میزان تألیف و تصنیف کتاب با تعداد ۱۲ بیشترین و بعد از آن ترجمه کتاب با تعداد عددی ۸ و عنوان تصحیح کتاب با مقدار عددی ۰ قرار دارد. راهنمایی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری با حداکثر ۴۱ مورد که به ترتیب پایان‌نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری به ترتیب ۳۲ و ۱۵ است. حداکثر ارائه کرسی‌های نظریه‌پردازی دوره مورد مطالعه با مقدار عددی ۲ است که کرسی‌های علمی - ترویجی نقد و نوآوری علمی در حوزه علمی، نظریه‌پردازی در حوزه علمی با مقدار عددی ۲ و ارائه نتایج کرسی‌ها در همایش‌ها با مقدار عددی ۰ است. همچنین نسبت کتاب به مقاله در دوره مورد مطالعه یک پنجم است. ترتیب فراوانی انتشار مقاله بر اساس مرتبه علمی اعضاء هیئت علمی استاد، دانشیار و استادیار در دوره مورد مطالعه به ترتیب ۴۳، ۳۳ و ۱۷ است. در حوزه تخصص‌گرایی تقریباً بیشترین حوزه فاقد تخصص و روابط بین‌الملل اعضاء هیئت علمی رشته علوم سیاسی مربوط به این دو حوزه است. منظور از حوزه فاقد تخصص پژوهشی، عدم نظم، انسجام فکری و یک رویه و تمرکز پژوهشی و حوزه تخصصی خاص و محوری است که با مقدار عددی ۲۴ است، و این بدان معناست که (۲۰.۱۶ درصد) اعضاء هیئت علمی در هیچ حوزه پژوهشی، تخصصی ندارند و همچنین رشته روابط بین‌الملل با مقدار عددی ۲۴ (۲۰.۱۶ درصد) و پس از آنها اندیشه سیاسی در اسلام و ایران با مقدار عددی ۶ (۵.۰۴ درصد) بالاترین حوزه تخصصی را داراست.

**نتیجه‌گیری:** نظام ارتقای مرتبه اعضاء هیئت علمی به‌عنوان یکی از ابزارهای اصلی سیاست‌گذاری در نظام آموزش عالی نقش ویژه‌ای در جهت‌دهی به عملکرد اعضاء هیئت علمی دارد که **آیین‌نامه** ارتقای اعضاء هیئت علمی، عینی‌ترین نمود آن محسوب می‌شود. مطالعه متون نشان داد که ارتقای مرتبه علمی، مستلزم توجه به دو بُعد کمیّت و کیفیت توأمان با هم بایستی صورت پذیرد. نتایج پژوهش نشان داد. از آنجایی که نظام ارتقای اعضاء هیئت علمی شامل عناصر متعددی است، ولیکن عدم توازن در ارزش‌گذاری فعالیت‌ها و خلاصه‌شدن وزن ماده پژوهشی به بند مربوط به مقالات علمی - پژوهشی و در نظر نگرفتن هیچ سقف امتیازی برای آن باعث شده است تا دیگر فعالیت‌ها تحت‌الشعاع آن قرار گیرد.

**واژگان کلیدی:** رشته علوم سیاسی، اعضاء هیئت علمی، فعالیت‌های پژوهشی، دانشگاه‌های دولتی و آیین‌نامه ارتقای علمی.

فاطمه کربلایی حسین فلاح<sup>\*۱</sup>

زاهد غفاری هاشجین<sup>۲</sup>

عبدالرضا بیگی نیا<sup>۳</sup>

صفحه ۵۳۸-۴۹۷

دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۲۱

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۰



## مقدمه و بیان مسئله

رشته علوم سیاسی همچنان یک رشته محبوب، جذاب در قرن بیست و یکم است، از این رو، «تحقیق و پژوهش در سیاست و روابط بین‌الملل در هزاره جدید» ارزش دوچندانی یافته است. شهرت ملی و جهانی در اصل بر اساس کارهای مکتوب است، همانند سایر رشته‌ها، مدرسان علوم سیاسی باید بتوانند نشان دهند که «کالایی» با کیفیت بالا ارائه می‌دهند؛ بنابراین در دهه گذشته، یکی از برجسته‌ترین موضوعات سیاست‌گذاری در آموزش عالی، تنظیم کار اعضای هیئت علمی بوده است. یکی از مهم‌ترین عملکرد اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی به‌مانند دیگر رشته‌ها، فعالیت‌های پژوهشی آنها طبق آیین‌نامه ارتقاء است. لذا، فعالیت‌های پژوهشی عبارت است از مجموعه‌ای از فعالیت‌های عضو هیئت علمی که «ضمن هدفمند بودن، قابلیت کشف و توسعه حقایق و به‌کارگیری یافته‌های علمی را دارد و با هدف رفع نیاز جامعه، توسعه مرزهای دانش و بسط فناوری‌های برخوردار از اولویت در کشور است» (یوسفی، ۱۴۰۱).

به عبارتی روشن‌تر، بازبینی سیستمی، کنترل‌شده، آزمایشی و منتقدانه از پدیده‌های طبیعی که ارتباط احتمالی میان این پدیده‌ها به‌وسیله تئوری و انگاره رهنمون می‌شود (حسینی شاوون و جاهد، ۱۳۹۱). صرف‌نظر از اینکه انواعی از دیدگاه‌های متفاوتی که در خصوص پژوهش بیان شدند، فعالیت‌های پژوهشی در علوم سیاسی، به آن دسته از فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که در چارچوب مقررات، سیاست‌ها، مصوبات و قوانین نظام آموزش عالی لحاظ شده باشد. این فعالیت‌ها مبنای ارتقاء و ترفیع اعضای هیئت علمی را به مرتبه علمی بالاتر فراهم می‌آورد.

بر این اساس است که اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی برای طی مراحل ترفیع و ارتقای خود بایستی بر اساس یک سری ضوابط و معیارهای پژوهشی، امتیازاتی را کسب کنند. همان‌طور که در محافل آکادمیک علمی دنیا، به‌عنوان نمونه در دانشگاه آکسفورد، به‌عنوان دانشگاه برتر جهانی<sup>۱</sup> ارائه پژوهش‌های برجسته و یا در دانشگاه بوستون ایالات متحده، ایجاد خلاقیت علمی یا انتشار مقاله در مجلات معتبر علمی، میزان استناددهی به مقالات، از معیارهای ارزشیابی و ارتقای اعضای هیئت علمی محسوب می‌شود (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۷). در ایران نیز ملاک‌های شناسایی و ارزیابی فعالیت‌های مختلف اعضای هیئت علمی علوم سیاسی، از جمله فعالیت‌های پژوهشی آنها برای کسب امتیازات لازم به‌منظور ترفیع و ارتقاء، در مجموعه مقررات و ضوابط آموزش عالی کشور از جمله آیین‌نامه ارتقاء (اساسی‌ترین سند آموزش عالی) و دستورالعمل‌های مربوط به آن پیش‌بینی و برای اجرا به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور ابلاغ شده است.

با عنایت به اینکه علوم سیاسی به‌عنوان یکی از رشته‌های مهم دانشگاهی در نظام آموزش عالی از اهمیت فراوان برخوردار بوده و خروجی‌های آن در سیاست‌های اجرایی کلان مملکتی تأثیرگذار است، لذا، از منظر کارایی و پویایی، زمانی می‌تواند کارکرد لازم برای نیل به اهداف خود را داشته باشد که اعضای هیئت علمی آن بتوانند در زمینه فعالیت‌های پژوهشی، فعالیت‌های معتبر، مفید، مسئله‌محور و هدفمند داشته باشند. از این رو درک و تحلیل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی علوم سیاسی مهم است و تحقیقات چندانی در این باره انجام نشده است. در صورتی که با شتاب رو به رشد جهانی شدن و تخصصی‌شدن هر چه بیشتر علوم در حوزه‌های مختلف و زیرشاخه‌های آن از جمله علوم اجتماعی به‌طور عام و علوم سیاسی به‌طور خاص، نیاز روزافزون به فعالیت‌های پژوهشی مؤثر و کارآمد

1. [https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2021/world-ranking#!/page/0/length/25/sort\\_by/rank/sort\\_order/asc/cols/stats](https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2021/world-ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats)



شناسایی و تحلیل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های ...

ضرورت پیدا می‌کند. علی‌رغم چارچوب‌هایی که برای علوم سیاسی و روابط بین‌المللی مشخص شده است، نمی‌توان چارچوب‌هایی به صورت خط‌کشی شده برای آنان در نظر گرفت، از آنجایی که بُن‌مایه و ماهیت بررسی‌ها و آموزش‌هایی که برای این دو رشته در نظر گرفته شده است فی‌نفسه غیرقابل انفکاک است (مصفا، ۱۳۸۶). از این رو، هر کجا عنوان یکی از این دو رشته در پژوهش حاضر مطرح می‌شود، شامل دیگری نیز می‌شود. بر این اساس، این پژوهش به دنبال شناسایی و تحلیل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی تهران در چارچوب آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی است؟

## پرسش‌های پژوهش

۱. عملکرد فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران بر اساس آیین‌نامه ارتقای هیئت علمی چگونه است؟
۲. در چارچوب آیین‌نامه ارتقای فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران چگونه ارزیابی و تحلیل می‌شوند؟
۳. حوزه‌های تخصصی (متمرکز بودن در یک محور تحقیقاتی خاص) فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران چگونه است؟

## چارچوب نظری

دانشگاه‌ها به عنوان سازمان‌هایی در نظام آموزش عالی که هدف تربیت نیروی انسانی متخصص در کنار تولید علم را برعهده دارند، بیش از هر سازمانی به ارزیابی عملکرد اعضای هیئت خود نیاز دارد (عابد و همکاران، ۱۳۹۹). ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی اهمیت ویژه‌ای دارد و دامنه این اهمیت تا آنجاست که خود به عنوان زیرنظام از نظام کلان ارزیابی اعتبارسنجی و تضمین کیفیت در آموزش عالی محسوب می‌شود (اسحاقی و همکاران، ۱۳۷۸).

از این رو، مطالعه ادبیات موضوع نشان می‌دهد برای شناسایی و ارزیابی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی در کشورهای مختلف از معیارهای متفاوتی استفاده می‌شود و بر اساس این گونه ملاک‌ها اعضای هیئت علمی مراحل رشد و ارتقای مرتبه علمی خود را طی می‌کنند. استفاده از شاخص کمی برای شناسایی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی به جز در نظام آموزش عالی ایالات متحده سابقه طولانی ندارد و پیشینه آن به اواخر قرن نوزدهم و ابتدای قرن بیستم بازمی‌گردد که هم‌اکنون مجموعه معیارهای در نظر گرفته شده برای شناسایی و ارزیابی اعضای هیئت علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. کشورهای اروپایی نیز در اواخر قرن بیستم برای هماهنگی در نظام آموزش عالی درصدد راهکاری مناسب برآمدند. از این رو، برای سنجش آموزش عالی در برخی کشورهای اروپایی نهادهای ویژه‌ای تأسیس شد (صادقی‌مندی و همکاران، ۱۳۹۴).

از جمله معیارهای در نظر گرفته شده برای دانشگاه‌های مختلف و مطرح در سطح جهانی همچون ایالات متحده آمریکا از جمله دانشگاه بوستون ملاک‌هایی همچون موارد پژوهشی: ۱. ایجاد نوآوری علمی و هویت علمی؛ ۲. معیار آموزشی: نوآوری در تدریس، برنامه‌های درسی، اصلاحات آموزشی، بهره‌گیری از یافته‌های منتشر شده در کنفرانس‌ها. دانشگاه‌ها موارد معیارهایی همچون ۱. گزارش پژوهش؛ ۲. گزارش تدریس: به گونه‌ای که رویکرد و فلسفه تدریس وی را بازنمایی کند. دانشگاه‌های مطرح انگلستان همچون آکسفورد معیارهایی همچون ۱. پژوهش‌های برجسته؛ ۲. برتری در آموزش؛ ۳. آموزش دانشجویان در گروه‌های پیشرفته؛ ۴. توانمندی سرپرستی دانشجویان تحصیلات

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هسجین و عبدالرضا بیگی نیا

تکمیلی؛ ۵. شرکت در کنفرانس‌ها، سمینارها و جلسات پژوهشی؛ ۶. توانمندی انجام وظایف معنوی به‌طور مؤثر؛ ۷. اثربخشی مأموریت‌ها مانند همکاری با سایر مؤسسات و ۸. توانمندی مشارکت اثربخش در اجرا و گسترش مباحث آکادمیک در سطح دانشکده است. معیارهای در نظر گرفته شده برای دانشگاه کمبریج به‌عنوان یکی از دانشگاه‌های شاخص عبارت است از ۱. پژوهش: ارائه شواهدی مبتنی بر انجام پژوهش تأثیرگذار در معیار جهانی و سهم مؤثر در پیشرفت دانش؛ ۲. آموزش: ارائه شواهدی مبتنی بر تدریس مؤثر و ۳. خدمات عمومی: ارائه مدارکی مبتنی بر نقش مؤثر در انجام فعالیت‌های خارج از دانشگاه (شمشیری و همکاران، ۱۳۹۷).

بنابراین، پنج معیار کلی می‌تواند مورد توجه و تأکید باشد: ۱. اصالت؛ ۲. نوآوری؛ ۳. کیفیت؛ ۴. سودمندی؛ و اثربخشی.<sup>۵</sup> با بررسی موردی نظام شناسایی فعالیت‌های اعضای هیئت علمی کشورهای جهان، نمایانگر آن است که هر کشور، شاخصی که از برخی شباهت‌ها و تفاوت‌های معیارهای لحاظ شده را دارد، برخوردارند. معیارهای مربوط به شناسایی کلی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و کالج‌ها را می‌توان در سه گروه آموزش، پژوهش و خدمات طبقه‌بندی کرد (Igbojekwe & Ugo-Okoro, 2015).

برخلاف آنچه که در خصوص دانشگاه‌های مختلف ذکر شد (مختص بودن معیار برای هر دانشگاه)، در ایران از آنجاکه نظام اداره امور به شیوه متمرکز سامان‌دهی شده است، بنابراین سیاست‌گذاری در زمینه‌های گوناگون از این امر مستثنا نبوده است، به‌صورتی که نظام آموزش عالی ایران نهادهای گوناگونی به سیاست‌گذاری برای آن اقدام می‌کنند و نهادهای علمی از جمله دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی در اغلب امور تنها اجراکننده تصمیمات گرفته شده از جمله مجلس شورای اسلامی، شورای انقلاب فرهنگی و در مواردی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هستند. سیاست‌های اعلام شده در زمینه نظام ارتقای علمی نیز از این قاعده مستثنا نیست؛ به‌صورتی که آیین‌نامه ارتقاء برای شناسایی عملکرد اعضای هیئت علمی که مهم‌ترین ابزار شناخته شده آن است، به توصیه وزارتخانه‌های علوم و تحقیقات، بهداشت و درمان و آموزش پزشکی با تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی صورت ضابطه‌مندی به خود گرفت (قنبری و یوسفی، ۱۳۹۹).

از آنجاکه فعالیت‌های پژوهشی یکی از سه عملکرد اصلی اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌هاست، لذا اهم شاخص فعالیت‌های پژوهشی در ایران همانند بسیاری از کشورهای دنیا بر اساس آیین‌نامه ارتقای شامل، «مقاله‌های منتشر شده اعضای هیئت علمی در نشریات معتبر علمی اعم از چاپی یا الکترونیکی، مقاله‌های چاپ شده اعضای هیئت علمی در مجموعه مقالات همایش‌های ملی و بین‌المللی، کتاب‌های چاپ شده/تجدید چاپ شده، نشان‌های علمی-پژوهشی، اختراعات، اکتشافات، آثار بدیع هنری ثبت شده و ارائه نظرات نوین، طرح‌های کاربردی و فعالیت‌ها و دستاوردهای فناورانه» است.

هفتمین ویرایش این آیین‌نامه در اسفند ۱۳۹۴ در شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب و از سال ۱۳۹۵ لازم‌الاجرا شده است (روشن و قاسمی، ۱۳۹۷) و با توجه به تعریف در نظر گرفته شده برای فعالیت‌های پژوهشی طبق آیین‌نامه ارتقاء «فعالیت‌های پژوهشی مجموعه‌ای از فعالیت‌های عضو هیئت علمی است که ضمن هدفمند بودن، قابلیت کشف و توسعه حقایق و به‌کارگیری یافته‌های علمی را دارد و با هدف رفع نیاز جامعه، توسعه مرزهای دانش و بسط

1. Originality
2. Novelty
3. Quality
4. Usefulness
5. Effectiveness



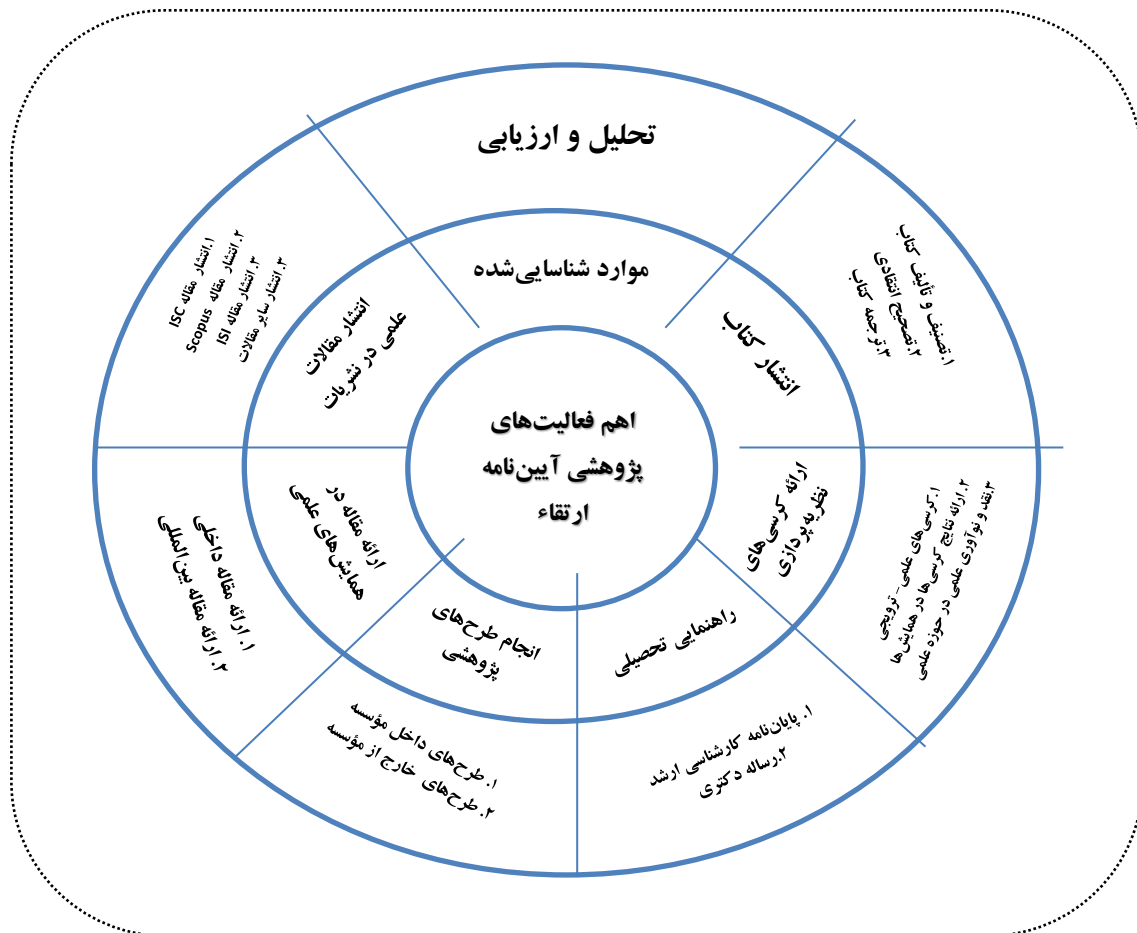
شناسایی و تحلیل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های ...

فناوری‌های برخوردار از اولویت در کشور شکل گرفته است» (صادقی آرانی، ۱۴۰۰)، می‌توان مطابق این تحلیل از مواردی چون هدفمندبودن، رفع نیازهای جامعه، توسعه مرزهای دانش و ایجاد نوآوری علمی را برداشت کرد، که با رویکرد دیگر کشورها در حوزه فعالیت‌های پژوهشی در برخی شاخص‌ها همخوانی دارد.

با توجه به ۴ ماده آیین‌نامه ارتقاء (پژوهشی و اجرایی) ماده ۳ آیین‌نامه ارتقاء و ۱۶ بند ذیل ماده مذکور، شناسایی شاخص‌ها همچون «چاپ دستاوردهای پژوهشی در زمینه تخصصی اعضای هیئت علمی به‌صورت کتاب و مقاله و ارائه مقاله در همایش‌های علمی داخلی و بین‌المللی، ارائه نظریه علمی و انجام طرح‌های پژوهش را می‌توان به‌عنوان شاخص مهم برگزیده این ماده در نظر گرفت. از این رو، ارزیابی فعالیت‌های پژوهشی صورت‌گرفته موضوع کتاب با سنجه‌هایی همچون تألیف، تصنیف، تصحیح انتقادی و ترجمه، سنجه‌های مقالات مانند انتشار در مجله‌های علمی معتبر از جمله آی اس سی و اسکوپوس، ارائه کامل مقاله در همایش‌های علمی، کرسی‌های علمی- ترویجی، ارائه نتایج کرسی‌ها در همایش‌ها، نقد و نوآوری علمی در حوزه علمی، نظریه‌پردازی در حوزه علمی و انجام طرح‌های داخلی و خارج از مؤسسه از دیگر ارزیابی‌های صورت گرفته است.

از سویی دیگر، با بررسی سیاست‌گذاری‌های کلان و اسناد بالادستی در حوزه فعالیت‌های پژوهشی همچون (قانون اساسی ج.ا.ا، نقشه علمی جامع کشور، سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی، قوانین و مقررات مصوب در حوزه فعالیت‌های پژوهشی و رشته علوم سیاسی مانند کارگروه تحول و ارتقای علوم سیاسی) می‌توان به اهمیت تحقیق و پژوهش

دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۹ / شماره ۲ / پاییز و زمستان ۱۴۰۲ (پیاپی ۱۸) پژوهش‌نامه علمی



شکل ۱. اهم فعالیت‌های پژوهشی آیین‌نامه ارتقای علمی (آیین‌نامه ارتقاء، ۱۳۹۵)



فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هسجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

در ایران در رشته علوم سیاسی نیز پی برد. اعضای هیئت علمی علوم سیاسی که به‌عنوان پژوهشگر سیاسی تلقی می‌شوند و بایستی یکسری مراتب ارتقاء را طی کنند. درحالی‌که درک فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی بسیار مهم است، اما تحقیقات اندکی در خصوص عملکرد اعضای هیئت علمی برخی رشته‌ها از جمله رشته علوم سیاسی انجام شده است. بر اساس نظرات مطرح‌شده و با توجه به سؤالات پژوهش می‌توان شکل (۱) را برای اهم فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی علوم سیاسی بر اساس آیین‌نامه ارتقاء طراحی کرد.

### پیشینه پژوهش

در مورد آیین‌نامه ارتقاء از جمله پژوهش‌هایی که روی آیین‌نامه ارتقاء انجام شده است، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

دسته نخست از این پژوهش‌ها درباره آسیب‌شناسی و نقدهایی است که بر آیین‌نامه ارتقاء نوشته شده است. ارسطوپور (۱۳۹۳) در مقاله «نگاه آسیب‌شناسانه به آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی و پیامدهای منفی حاصل از آن در زمینه تولید علم» به مشکلات زبانی و نظام انگیزشی آیین‌نامه ارتقاء مصوب ۱۳۸۹ پرداخته‌اند. عصاره و عقیفیان (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «نقدی بر آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی کشور: آسیب‌شناسی و ارائه راهکارها» که هدف پژوهش «نقدی بر آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مراکز علمی - تحقیقاتی کشور است تا در این راستا بتواند ضمن آسیب‌شناسی آن راهکارهایی را در قالب پیشنهاد ارائه کند و از طریق مطالعه متون مربوط و بررسی آیین‌نامه‌های موجود در این زمینه انجام شده است. در این مطالعه ضمن بررسی آیین‌نامه ارتقاء، چالش‌های آن به تفصیل بیان و راهکارهایی برای بهبود آنها پیشنهاد شده است». جمالی زواره و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان «واکاوی آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی: چالش‌ها و پیامدها» به بررسی نقاط ضعف آیین‌نامه با روش تحلیل محتوای کیفی ارتقاء پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد ایراد کلی در نظر گرفته‌شده برای آیین‌نامه این است که برای همه دانشگاه‌ها و همه رشته‌ها یک آیین‌نامه نگاشته شده است، در صورتی‌که بنا به ماهیت متفاوت رشته‌ها، روش ارتقای اعضای هیئت علمی در رشته‌های مختلف اعم از «علوم انسانی، فنی و ریاضی، هنر» نمی‌توان یکسان در نظر گرفت. افزون بر این، تأکید آیین‌نامه به فعالیت‌های پژوهشی بالأخص انتشار مقالات علمی - پژوهشی از جمله آی اس سی در قیاس با فعالیت‌های آموزشی از اصلی‌ترین نقدهایی است که به آیین‌نامه وارد شده است.

روشن و قاسمی (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان «تحلیل رفتاری اعضای هیئت علمی دانشکده‌های علوم انسانی و اجتماعی در فرایند ارتقای علمی» با واکاوی رفتار عقلایی مبنی بر هزینه - فایده اعضای هیئت علمی بر اساس آیین‌نامه ارتقای علمی و بررسی پیامدهای کلان آن، حاکی از آن است با استفاده از آموزه‌های اقتصاد خرد از پایین‌بودن تمایل آنها به چاپ مقالات در نشریه‌های معتبر بین‌المللی به دلیل نبود تفاوت معناداری در امتیازدهی بین مقالات و کتاب‌های داخلی و بین‌المللی با احتساب زحمت فراوان چاپ مقاله و انتشار کتاب در مجلات و انتشارات بین‌المللی و عدم شرکت در کنفرانس‌های بین‌المللی خارج از کشور به دلیل هزینه‌های مبادلاتی و نبود امتیاز متناسب با آن است. پیامدهای کلان این رفتارهای فردی منجر به عرضه روزافزون مجلات داخلی، و انزوای دانشگاه‌های ایرانی در محافل علمی بین‌المللی شده است.

نوروزی چاکلی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان «چالش‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی برای

هم‌ترازسازی سنجش و ارزیابی بهره‌وری علمی پژوهشگران رشته موسیقی در ایران» به بررسی نقاط ضعف آیین‌نامه برای رشته موسیقی پرداخته است. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که برای برون‌دادهای غالب رشته موسیقی در آیین‌نامه ارتقاء جایگاهی تعریف نشده است و فقط به صورت کلی، با عبارت «آثار بدیع و ارزنده هنری» و امتیازی نه‌چندان زیاد در نظر گرفته شده است، که این امر باعث خواهد شد تا توانایی‌ها و فعالیت‌های عمده اعضای هیئت علمی رشته موسیقی نادیده گرفته شود و این افراد امتیاز چندانی از آیین‌نامه کسب نکنند.

صادقی آرانی (۱۴۰۰) در یکی از پژوهش‌های مهم در این زمینه، با عنوان «بهره‌گیری از رویکرد تفکر سیستمی به منظور بررسی اثرهای جانبی سیاست‌های آموزش عالی: نقدی بر مقاله‌محور بودن آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی» با آسیب‌شناسی «آثار پژوهشی بی کیفیت، غیرکاربردی و مشابه، افزایش مجلات علمی و تشکیل شبکه‌های قدرت حول آن برای چاپ مقاله، گسترش سوء رفتارهای پژوهشی و هنجارشکنی‌های علمی، گسترش بازار برون‌سپاری کارهای پژوهشی و سایه‌نویسی و تجاری شدن آموزش عالی و تغییر نگاه اعضای هیئت علمی از نگاه کریمانه به نگاه ابزاری به دانشجویان» مدل‌سازی شده است.

در کنار این مطالعات، یوسفی (۱۴۰۱) در گزارشی با عنوان «بررسی و آسیب‌شناسی نظام ارتقای اعضای هیئت علمی؛ بسته پیشنهادی اصلاح و بازنگری آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی» برای مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در یک بسته پیشنهادی ابتدا به روند پژوهی و آسیب‌شناسی نظام ارتقا و همچنین مطالعه تطبیقی دانشگاه‌های مختلف در این خصوص پرداخته است. در این گزارش، ابتدا اقدامات لازم جهت همسوسازی «تمامی عناصر مرتبط با نظام ارتقاء توصیه شده و سپس اصلاحات پیشنهادی در آیین‌نامه ارتقاء به تفکیک مواد چهارگانه (فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی؛ فعالیت‌های آموزشی؛ فعالیت‌های پژوهشی، فناوری و فعالیت‌های علمی – اجرایی)» ارائه شده است. در پایان گزارش نیز با توجه به ارتباط و سطح ورود نهادها به مسئله ارتقاء «پیشنهادهایی در این زمینه به شورای عالی انقلاب فرهنگی و مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. همچنین با توجه به ارتباط این موضوع به کفایت علمی دانشجویان دکتری، پیشنهاد اصلاح آیین‌نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مطرح شده است».

دسته دوم شامل پژوهش‌های تطبیقی آیین‌نامه ارتقای علمی ایران و جهان است که یکی از پژوهش‌های مهم در این زمینه، محمدی دوستدار و میرحسینی (۱۳۸۷) با عنوان «بررسی تطبیقی معیارهای ارتقای اعضای هیئت علمی در آموزش عالی» است. مقاله مذکور با بررسی تطبیقی با ۳۵ دانشگاه از کشورهای مختلف جهان در سه بخش آموزش، پژوهش و خدمات پرداخته است. که نتایج پژوهش حاکی از تفاوت عمده در نظام ارتقای اعضای هیئت علمی در ایران در مقایسه با دانشگاه‌های مورد مطالعه از نظر توجه به بخش آموزش، کیفی‌گرایی و تخصصی‌بودن معیارهای در نظر گرفته شده برای ارزیابی وجود دارد.

همچنین محمدی دوستدار و میرحسینی (۱۳۹۲) در پژوهشی دیگر با عنوان «سیاست‌ها و فرایندهای ارتقای اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های منتخب جهان» با نگاهی تطبیقی به بررسی فرایندهای اجرایی ارتقاء در دانشگاه‌های کمبریج (انگلستان)، بریتیش کلمبیا (کانادا)، هاروارد (آمریکا)، ملبورن (استرالیا)، ایندراپراستا (هند) و کیپ‌تاون (آفریقای جنوبی) می‌پردازد. مسائل مورد بررسی عبارت‌اند از: «اهداف کلان تعیین شده برای فرایند ارتقاء، فرایند تقاضا ارتقاء مراجع تصمیم‌گیری در سطوح مختلف، انواع مستندات مورد بررسی و فرایند بررسی تقاضاهای ارتقاء و ارزیابی مستندات، یافته‌های حاصل از مطالعه اسناد شش دانشگاه بر اساس این زمینه‌های موضوعی در کنار

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هسجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

نگاهی به آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های کشورمان مبنای طرح برخی دغدغه‌ها و ارائه پیشنهادهایی درباره بخش‌های مختلف فرایند ارتقاء در نظام آموزش عالی کشور در این مقاله قرار می‌گیرد.

شمشیری و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان «معیارهای ارتقای اعضای هیئت علمی در حوزه علوم انسانی از منظر تجارب دانشگاه‌های معتبر دنیا و تجارب اعضای هیئت علمی دانشگاه شیراز پژوهشی ترکیبی» که برگرفته از یک طرح پژوهشی است و با هدف مطالعه معیارها و فرایندهای ارتقای اعضای هیئت علمی در حوزه علوم انسانی از منظر مطالعات جهانی و هم‌راستاسازی مطالعات با تجارب اعضای هیئت علمی دانشگاه شیراز» بر اساس آیین‌نامه ارتقای فعلی مورد مطالعه قرار داده است.

یوسفی و همکاران (۱۳۹۸) در یک طرح پژوهشی «استخراج معیارهای ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی از طریق کاربست مطالعه تطبیقی دانشگاه‌های مختلف» در جهت ارزیابی آیین‌نامه ارتقای مرتبه علمی کشور با مطالعه تطبیقی معیارهای ارتقاء از برخی دانشگاه‌های مختلف که شامل ۹ دانشگاه برتر جهان و ۶ دانشگاه برتر منطقه، به بررسی معیارهای آموزش، پژوهش و خدمات این دانشگاه‌ها پرداخته‌اند و معیارهای مرتبط با آموزش، پژوهش و خدمات را استخراج و در یک بررسی تطبیقی به اشتراکات و افتراقات آن پرداخته‌اند تا از این رهگذر سعی در دیدگاهی جدید برای سیاست‌گذاران حوزه آموزش عالی کشور فراهم کنند.

قنبری و یوسفی (۱۳۹۹) در پژوهش «معیارهای ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی در ایران بر اساس مطالعه‌ای تطبیقی نظام‌های ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های مختلف» که به مقایسه نظام ارتقای مرتبه علمی اعضای هیئت علمی ایران و ۱۴ دانشگاه مختلف پرداخته است. موارد قابل توجه در مقایسه نظام مرتبه علمی ایران و ۱۴ تا از دانشگاه‌های مختلف جهان بیانگر «متمركزبودن نظام ارتقای مرتبه علمی اعضای هیئت علمی در ایران، کم‌توجهی نظام ارتقای کشورمان به عوامل آموزشی (به‌طور کلی)، نوآوری در روش‌های تدریس، نوشتن کتاب درسی، توانایی تحریک دانشجویان برای آموزش‌های بیشتر، عوامل مربوط به کیفیت و کاربردی‌بودن پژوهش‌ها، ارتباط با صنعت و بخش خصوصی و اثربخشی خدمات اجرایی» می‌توان اشاره کرد.

دسته سوم درباره مطالعاتی است که با محوریت آینده آموزش عالی و سامانه ارتقای تدوین شده‌اند. مهدی (۱۳۹۲) در تحقیقی با عنوان «آینده‌پژوهی در آموزش عالی: شرایط و ویژگی‌های دانشگاه‌های سرآمد در آینده» به این موضوع پرداخته است. با توجه به عدم به‌روزرسانی بخش‌های مهمی از آموزش عالی متناسب با جهان پویای فعلی، در این مقاله سعی شده است با استفاده از روش «مرور و تحلیل برخی از اسناد آینده‌پژوهی، شرایط، زمینه، الزام‌ها، دستاوردها و ویژگی‌های دانشگاه‌های سرآمد در آینده به‌عنوان ابزار تفکر درباره آینده آموزش عالی و نهاد دانشگاه، شناسایی و ارائه شده است». همتی و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان «آینده‌پژوهی تجاری‌شدن آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران؛ ضرورت یا الزام» به این موضوع پرداخته‌اند. به علت تغییر و دگرگونی در جهان آینده، با واقعیت‌های گوناگونی در ابعاد اجتماعی و اقتصادی همراه خواهد داشت. لذا تخصیص بودجه برای آموزش عالی بین تعداد بیشتری از افراد تقسیم می‌شود. بنابراین، «آینده‌پژوهی تجاری‌شدن آموزش عالی می‌تواند با بررسی گذشته، تغییرات، روندها، نشانگرها، پدیده‌های نوظهور، پیش‌ران‌های اصلی مرتبط را شناسایی کرده و سناریوهای آینده بدیل تجاری‌شدن آموزش عالی در ایران را در مواجهه فعال با عدم قطعیت اصلی پیش‌ران‌های محیطی معرفی کند».

رضایان و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «تحلیل ساختاری مؤلفه‌ها و شناسایی پیش‌ران‌های سازنده آینده آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی مراکز آموزش عالی در ایران در افق ۱۴۱۴» که هدف پژوهش، شناسایی و

تعیین عوامل کلیدی، روندهای نوظهور و نیروهای پیش‌ران در مسیر تدوین آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و ارزیابی روابط ساختاری میان عوامل و مؤلفه‌های کلیدی در افق ۱۴۱۴ است. لذا، پنج نیروی «گفتمان حاکم بر آموزش عالی در ایران»، «انتظار جامعه (صنعت، بازار و دولت) از آموزش عالی»، «اقتصاد آموزش عالی»، «رقابتی و بین‌المللی شدن آموزش عالی» و «چالش‌های نوظهور و توسعه علوم میان و فرارشته‌ای» به عنوان پیش‌ران‌های تغییر در موضوع پژوهش احصاء شده و تأثیر و نقش هریک در آینده نظام ارتقای اعضای هیئت علمی در این پژوهش تبیین شده است.

در دسته چهارم پدیدارنگاری اعضای هیئت علمی از آیین‌نامه ارتقاء به‌مانند تحقیق شیربیگی و ساعدموچشمی (۱۳۹۷) با عنوان «پدیدارنگاری تجارب اعضای هیئت علمی از فرایند ارتقای مرتبه علمی» که در این پژوهش به تجربه‌نگاری ۱۸ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه کردستان پرداخته‌اند. همچنین روحانی و رشیدی (۱۳۹۷) «واکاوای تجربه زیسته اعضای هیئت علمی از روند ارتقای مرتبه علمی؛ مطالعه‌ای به روش پدیدارشناسی» که در این پژوهش مطالعه‌ای کیفی روی ۲۱ تن از اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران انجام داده‌اند.

در حوزه پیشینه تحقیق در خارج از کشور، پژوهش‌ها در حوزه ارزیابی و ارتقای اعضای هیئت علمی بر اساس آیین‌نامه داخلی دانشگاه‌هاست که در این زمینه به چند مورد آن اشاره می‌شود: اوچسنر و همکاران (Ochsner et al., 2014) در تحقیقی با عنوان «زمینه‌سازی برای ارزیابی کیفیت پژوهش در علوم انسانی. تلفیق نتایج چهار مطالعه تجربی» پرداختند و به این نتیجه رسیدند که ارزیابی عملکرد پژوهش در حوزه علوم انسانی پیچیده و دشوار است و محققان برای ارزیابی حوزه علوم انسانی از ابزارها و روش‌های مختلفی استفاده کرده‌اند؛ و با توجه به اینکه در خصوص این موضوع بحث‌های بسیاری صورت گرفته است، ولیکن هنوز مشکل ارزیابی تحقیقات علوم انسانی لاینحل پابرجاست. ماحصل نتایج نشانگر آن است درحالی‌که ارزیابی با استفاده از شاخص کمی چارچوب‌ها و محدودیت‌هایی خاص خود را دارد، ولی ارزیابی تحقیقات انجام‌شده با استفاده از شاخص کیفی فرصت‌هایی را برای ارزیابی پژوهش‌های علوم انسانی فراهم می‌کند.

یافته‌های تاکاهاشی و تاکاهاشی (Takahashi & Takahashi, 2015) «تفاوت‌های ارتقای جنسیتی در بخش‌های اقتصاد در ژاپن: تجزیه و تحلیل مدت زمان» بر اساس ارتقای علمی در دانشگاه‌های ژاپن نشان داد که زمان انتصاب اولیه کاری تا رسیدن به مرتبه علمی دانشیاری برای زنان بیشتر از مردان است و زنان مدرس مدت زمان بیشتری را در پایین‌ترین رتبه دانشگاهی باقی می‌مانند و موضوع شکاف جنسیتی در ارتقای علمی به استادی پیچیده‌تر است.

تنائمی و اسعدی (Tanaom & Asadi, 2017) در پژوهشی تطبیقی «مطالعه تطبیقی از پیشرفت شغلی اعضای هیئت علمی (ارتقاء) در ایالات متحده و ج.ا.ا: تحلیل موردی از دانشگاه تهران و دانشگاه ایالت پورتلند» که در مجله بین‌المللی «آموزش عالی» به چاپ رسیده است به مطالعه تطبیقی نظام‌های ارتقای اعضای هیئت علمی در دانشگاه تهران و پورتلند را پرداخته‌اند. با توجه به اینکه هر دو دانشگاه مورد بررسی دارای سامانه متمرکز ارتقاء هستند، شباهت‌های زیادی با یکدیگر دارند؛ اما سامانه ارتقاء در دانشگاه تهران وابسته به ایدئولوژی رسمی کشور است و ضرورت‌های پایبندی و تعهد در این سامانه، تفاوت‌های عمده‌ای با سامانه دانشگاه پورتلند دارد.

ریل و همکاران (Reale et al., 2018) در پژوهشی با عنوان «مروری بر ادبیات ارزیابی تأثیر علمی، اجتماعی و سیاسی پژوهش‌های علوم اجتماعی و علوم انسانی» به منظور پاسخ به این پرسش که محققان این حوزه تا چه اندازه تلاش می‌کنند از روش‌ها، ابزارها و رویکردهایی استفاده کنند که خصوصیات متفاوت علوم انسانی و اجتماعی را

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هنجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

در نظر بگیرند، پرداختند. محققان علاوه بر اشاره به تفاوت‌های ماهیتی بین علوم مختلف، به این نتیجه رسیدند که روش‌های کمی و کتاب‌سنجی مقیاس معقول و شایسته‌ای برای ارزیابی تأثیر پژوهش‌های علوم انسانی و اجتماعی نیست و اعتبار خروجی‌های تحقیقات این حوزه‌ها را کم‌ارزش نشان می‌دهند.

جیمز تولدو (Toledo, 2018) در تحقیقی با عنوان «ارزیابی تحقیق در علوم انسانی و علوم اجتماعی» به مرور روندهای ارزیابی تحقیقات در حوزه علوم انسانی و اجتماعی و تغییراتی که در روش و ارزیابی تحقیقات در یک بستر تحقیقات جهانی بالأخص در منطقه قاره اروپا پرداخته است. وی معتقد است برای ارزیابی در حوزه‌های مختلف علوم باید به تفاوت‌های شیوه پژوهش و نوع پژوهش‌های انجام‌شده از جمله بین‌رشته‌ای، نظری، کاربردی و غیره را لحاظ کرد و شاخص دگرسنجی‌ها را به جای معیار کتاب‌سنجی و علم‌سنجی برای ارزیابی تولیدات علمی در حوزه علوم انسانی پیشنهاد می‌دهد.

مرور پیشینه‌های داخل و خارج نشان می‌دهد که با وجود آنکه مطالعات گسترده‌ای در زمینه ارزیابی و آسیب‌شناسی فرایند ارتقای اعضای هیئت علمی صورت گرفته است، اما نه در ایران و نه در جهان پژوهش‌های قابل توجهی در مورد ارزیابی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی نشده است. این موضوع در واقع یک خلأ پژوهشی است که پژوهش حاضر به دنبال پرکردن آن است تا بتواند از طریق آن، با استفاده از تمامی شاخص‌های جامع آیین‌نامه ارتقاء، به بررسی موشکافانه و حوزه تخصصی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران بپردازد.

## روش‌شناسی پژوهش

عموماً پژوهش‌ها را از نظر هدف تحقیق در سه گروه پژوهش بنیادی<sup>۱</sup> (محض)، پژوهش توسعه‌ای<sup>۲</sup> و پژوهش کاربردی<sup>۳</sup> دسته‌بندی می‌کنند (Kumar, 2011)، ولی برخی پژوهشگران موارد دیگری از جمله پژوهش ارزیابی و عملی/کاری را بیان کرده‌اند (خاکی، ۱۳۷۸). لذا پژوهش حاضر، از نظر هدف، در زمره پژوهش‌های ارزیابانه محسوب می‌شود؛ زیرا به شناسایی و ارزیابی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران بر اساس آیین‌نامه ارتقاء می‌پردازد و انتظار می‌رود که نتایج حاصل از این اثر پژوهش مورد استفاده سیاست‌گذاران حوزه آموزش عالی قرار گیرد که با توجه به سؤال‌های پژوهش، ماهیت موضوع و جامعه آماری، برای انجام آن از روش مطالعه کتابخانه‌ای استفاده شده است و جامعه اصلی این پژوهش اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران که در زمان اجرای تحقیق ۱۷۴ نفر بودند، بر اساس فرمول نمونه‌گیری (طبقه‌ای متناسب با حجم به تفکیک هر دانشگاه) از جامعه محدود کوکران ۱۱۹ نفر برآورد شدند. علت استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم به دلیل ناهمگن و غیریکنواخت بودن جامعه آماری تحقیق از نظر تعداد (در دانشگاه‌های دولتی شهر تهران) است، لذا بر اساس نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم برآورد شده است. لازم به ذکر است، در زمان گردآوری اطلاعات برای اطمینان از صحت تعداد اعضای هیئت علمی (بازنشستگی یا جذب) به دلیل محدودیت‌های شیوع ویروس کووید ۱۹، پژوهشگر با مدیران برخی گروه‌ها و یا آموزش گروه‌ها در دانشگاه تماس گرفت، تا نسبت به تعداد اعضای هیئت علمی اطمینان کسب کند، و این مرحله یکی از محدودیت‌های

- 1 . Basic or Fundamental Research
- 2 . Research Developmental
- 3 . Research Applied

بیرونی پژوهش بود که خارج از کنترل پژوهشگران بود. گردآوری داده‌های پژوهش طی یک دوره ۴ ماهه و در ۵ گام به شرح زیر اقدام شد:

در گام نخست با مراجعه به سایت دانشگاه‌های خارجی و سایت رتبه‌بندی<sup>۱</sup> دانشگاه‌های جهان به‌منظور جستجو جایگاه دانشگاه‌های مورد بررسی با هدف شناسایی فعالیت‌های اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های خارج از کشور پرداخته شد، سپس با مراجعه به سایت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و برخی از سایت‌های دانشگاه‌های ایران از جمله دانشگاه‌های تهران و شاهد به‌منظور بررسی آیین‌نامه ارتقای علمی مورد استفاده قرار گرفت (داده‌های پژوهش: فرایند مطالعه کتابخانه‌ای از فرایند مدل پیاز پژوهش).

در گام دوم با توجه به اهمیت فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی طبق آیین‌نامه ارتقاء فرمی (پیوست شماره ۱) در این زمینه طراحی شد (استراتژی پژوهش: مطالعه موردی از فرایند مدل پیاز پژوهش).

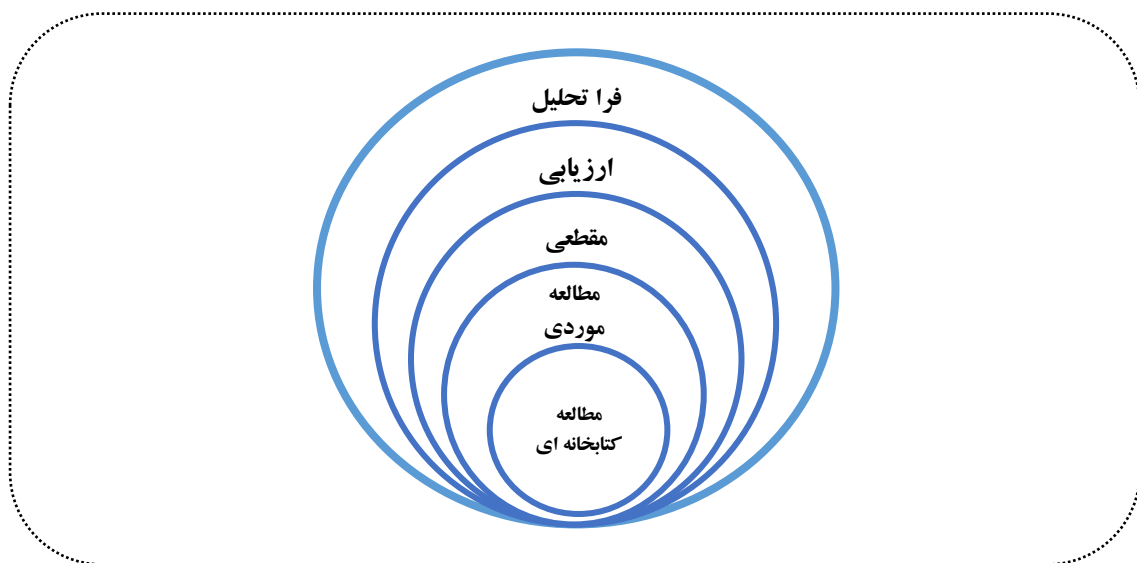
در گام سوم برای تهیه و تکمیل رزومه اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی، (در بازه زمانی سال ۱۳۹۵ از زمان ابلاغ آیین‌نامه جدید ارتقاء تا آخر سال ۱۳۹۹) ابتدا سعی شد رزومه به‌صورت مستقیم از طریق پست الکترونیکی، وبگاه‌های شخصی در چارچوب فرم از قبل طراحی‌شده (فرم اشاره‌شده در پیوست ۱) نسبت به پیاده‌سازی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی که بر اساس آن برای هر یک از اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی اطلاعات حاصله از فعالیت‌های پژوهشی هر فرد در یک فرم (فرم اشاره‌شده در پیوست ۱) جداگانه ثبت شد (افق زمانی پژوهش: فرایند مقطعی از فرایند مدل پیاز پژوهش).

در گام چهارم به دلیل عدم به‌روزرسانی بسیاری از صفحات شخصی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی و نیز اینکه برخی از اعضای هیئت علمی به دلیل جذب اخیر از طریق استخدام در هنگام گردآوری اطلاعات هنوز دارای صفحات شخصی نبودند، و برای اطمینان از روزآمدسازی اطلاعات رزومه و تکمیل آن و همچنین مطابقت و یکدست‌کردن اطلاعات گردآوری‌شده در خارج از کشور، از پایگاه‌های اطلاعاتی همچون وب آو ساینس<sup>۲</sup>، اسکوپوس<sup>۳</sup>، جی سی آر<sup>۴</sup>، ریسرچ گیت<sup>۵</sup> و موتور جستجوگر گوگل اسکالر<sup>۶</sup> مورد جستجو قرار گرفتند. در مورد پژوهش‌های انجام‌شده در ایران، پایگاه‌های اطلاعاتی همچون ایرانداک<sup>۷</sup>، نورمگز<sup>۸</sup> و پورتال علوم انسانی، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام<sup>۹</sup>، مگ‌ایران<sup>۱۰</sup>، سیویلیکا<sup>۱۱</sup>، جهاد دانشگاهی<sup>۱۲</sup>، جویسگر علم‌نت، ایمپکت فاکتور<sup>۱۳</sup> و سایت وزارت علوم تحقیقات و فناوری مورد جستجو قرار گرفتند. سپس برای استخراج اطلاعات حاصل از فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی طبق آیین‌نامه ارتقای علمی سیاهه‌ای تهیه شد و اطلاعات گردآوری‌شده به‌منظور یکدست‌کردن و شمارش برای ورود به مطالعه در آن ثبت شد. اطلاعات درج‌شده در سیاهه

- 1 . Ranking
- 2 . WoS
- 3 . Scopus
- 4 . (JCR)
- 5 . Research Gate
- 6 . Google Scholar
- 7 . Irandoc
- 8 . Noormags
- 9 . ISC
- 10 . Magiran
- 11 . Civilica
- 12 . Sid
- 13 . Impact Factor

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هشجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

مذکور عبارت بودند از اطلاعات مقاله (علمی- پژوهشی، ترویجی یا تحشیه، نمایه‌شده در پایگاه‌های آی اس سی، اسکوپوس، وب آو ساینس و جی سی آر)؛ اطلاعات کتاب‌شناختی شامل (تصنیف، تألیف، تصحیح انتقادی و ترجمه کتاب)، ارائه مقاله کامل در همایش‌های علمی معتبر (داخلی یا بین‌المللی)، انجام طرح‌های پژوهشی (طرح‌های داخلی مؤسسه و طرح‌های خارج از مؤسسه)، راهنمایی پایان‌نامه و رساله تحصیلی (پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رساله دکتری) و ارائه کرسی‌های نظریه‌پردازی: ۱. کرسی‌های علمی- ترویجی؛ ۲. ارائه نتایج کرسی‌ها در همایش‌ها؛ ۳. نقد و نوآوری علمی در حوزه علمی؛ و ۴. نظریه‌پردازی در حوزه علمی (جهت‌گیری پژوهشی: فرایند ارزیابی از مدل پیاز پژوهش). در گام پنجم به‌منظور مشخص کردن حوزه تخصص پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی برای پاسخ‌گویی به پرسش سوم پژوهش، با مراجعه به سایت وزارت علوم تحقیقات و فناوری و استخراج تمامی رشته‌ها و گرایش‌های زیرمجموعه رشته علوم سیاسی، فرمی (پیوست شماره ۲) برای دسته‌بندی حوزه‌های تخصصی طراحی شد. سپس با استفاده از رویکرد اکتشافی، رزومه اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی در نمونه طبقه‌ای متناسب با حجم با استفاده از روش‌های کتابخانه‌ای و تحلیل محتوا مورد مطالعه قرار گرفت و انواع و سهم تولیدات پژوهشی (کتاب، مقاله، طرح‌های پژوهشی و غیره) اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی مشخص شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست آمده از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۶ و Excel به کار گرفته شد. ضمناً برای ارائه یافته‌های پژوهش در پژوهش حاضر سعی بر آن است تا افزون بر مراقبت اصول استاندارد و روند مقالات علمی پژوهشی، روال بازبینی فعالیت‌های پژوهشی با جزئیات کافی ارائه شود (فرا تحلیل از فرایند مدل پیاز پژوهش).



شکل ۲. تلخیصی از مدل پیاز پژوهش (Saunders et al, 2009)

### یافته‌های پژوهش

پاسخ به پرسش نخست پژوهش. عملکرد فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران بر اساس آیین‌نامه ارتقای هیئت علمی چگونه است؟

### مقالات علمی پژوهشی

همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شده است جمع کل مقالات پژوهشی در کل دوره پژوهشی نمونه آماری ۲۷۳۲

جدول شماره ۱. توزیع فراوانی نمونه آماری تحقیق برحسب عامل مقالات علمی- پژوهشی

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
مقالات پژوهشی در کل دوره پژوهشی	۱۱۹	۲۷۳۲	۲۲.۹۵	۱۰۰	۱	۲۰.۰۶۱۵۱	۴۰۲.۴۶۴
مقالات پژوهشی دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۱۲۹۳	۱۰.۸۶	۴۳	۰	۹.۰۴۱۲۷	۸۱.۷۴۴
(ISC) آی اس سی	۱۱۹	۱۲۰۲	۱۰.۱۰	۴۳	۰	۸.۷۰۱۶۴	۷۵.۷۱۹
(Scopus) اسکوپوس	۱۱۹	۴۸	۰.۴۰۳۴	۸	۰	۱.۰۴۴۱۱	۱.۰۹۰
وب آو ساینس (Web of Sciences)	۱۱۹	۵	۰.۰۴۲۰	۲	۰	۰.۲۷۲۹۳	۰.۰۷۴
(JCR) جی سی آر	۱۱۹	۱۴	۰.۱۱۷۶	۲	۰	۰.۴۵۴۲۹	۰.۲۰۶

عدد بوده، میانگین این مقالات ۲۲.۹۵ است و حداکثر مقالات پژوهشی به صورت کلی نمونه آماری با مقدار عددی ۱۰۰ و حداقل مقاله آن ۱ عدد است. جمع کل مقالات پژوهشی طی دوره مورد مطالعه (۱۳۹۹-۱۳۹۵) با مقدار عددی ۱۲۹۳ مقاله با میانگین ۱۰.۸۶ است. حداکثر و حداقل آن با مقدار عددی به ترتیب ۴۳ و ۰ مقاله است. تعداد مقالات نمایه شده طی این دوره زمانی در آی اس سی با جمع کل ۱۲۰۲ مقاله و میانگین ۱۰.۱۰ است، همچنین حداکثر مقاله‌ای آی اس سی مقدار عددی ۴۳ مقاله و کمترین مقدار عددی آن ۰ است. مقالات نمایه شده در پایگاه‌های خارجی از جمله اسکوپوس با جمع کل ۴۸ مقاله با میانگین ۰.۴۰۳۴ است. حداکثر و حداقل مقالات نمایه شده اسکوپوس در دوره مورد مطالعه به ترتیب با مقدار عددی ۸ و ۰ است. از دیگر مقالات نمایه شده در پایگاه‌های خارجی آی اس سی، در دوره مورد مطالعه مربوط به پایگاه وب آو ساینس با جمع کل ۵ مقاله و میانگین ۰.۰۴۲۰ و حداکثر و حداقل ۲ و ۰ است. در نهایت پایگاه جی سی آر با جمع کل مقدار عددی ۱۴ مقاله و میانگین ۰.۱۱۷۶ و حداکثر و حداقل ۲ و ۰ است.

**مقالات علمی- ترویجی تحشیه**

جدول شماره ۲. توزیع فراوانی نمونه آماری تحقیق برحسب عامل مقالات ترویجی- تحشیه

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
مقالات ترویجی و تحشیه در کل دوره پژوهشی	۱۱۹	۱۷۲	۱.۴۴	۱۱	۰	۲.۲۷۲۵۲	۵.۱۶۴
مقالات ترویجی و تحشیه دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۳۷	۰.۳۱	۷	۰	۰.۹۰۲۹۸	۰.۸۱۵
مقالات ترویجی دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۴۲	۰.۳۵	۷	۰	۱.۰۸۶۰۳	۱.۱۷۹
مقالات تحشیه دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۲	۰.۰۱	۲	۰	۰.۱۸۳۳۴	۰.۰۳۴



فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هسجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

همان‌طور که در جدول ۲ نشان داده شده است جمع مقالات علمی- ترویجی تحشیه در کل دوره پژوهشی نمونه آماری ۱۷۲ عدد است، میانگین این مقالات ۱.۴۴ است و حداکثر مقالات علمی-ترویجی-تحشیه به‌صورت کلی نمونه آماری با مقدار عددی ۱۱ و حداقل مقاله آن ۰ عدد است. جمع کل مقالات علمی ترویجی-تحشیه طی دوره مورد مطالعه (۱۳۹۵-۱۳۹۹) با مقدار عددی ۳۷ مقاله با میانگین ۳۱ است. حداکثر و حداقل آن با مقدار عددی به‌ترتیب ۷ و ۰ مقاله است. در این خصوص به تفکیک مقالات ترویجی دوره مورد مطالعه (۱۳۹۵-۱۳۹۹) با جمع کل ۴۲ و میانگین ۳۵. و حداکثر و حداقل ۷ و ۰ است. همچنین جمع کل مقالات تحشیه دوره مورد مطالعه با مقدار عددی ۲ مقاله و میانگین ۰.۱ و حداکثر و حداقل به‌ترتیب ۲ و ۰ است.

### مقالات کامل در همایش‌های علمی معتبر

جدول شماره ۳. توزیع فراوانی فعالیت‌های نمونه آماری تحقیق برحسب تعداد مقالات کامل در همایش‌های علمی معتبر

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
مقاله کامل در همایش‌های علمی معتبر در کل دوره پژوهشی	۱۱۹	۵۰۲	۴.۲۱	۵۱	۰	۸.۲۹۵۵۶	۶۸.۸۱۶
مقاله کامل در همایش‌های علمی معتبر دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۱۷۹	۱.۵۰	۱۹	۰	۳.۲۶۷۳۹	۱۰.۶۷۶
مقاله کامل در همایش‌های علمی معتبر داخلی	۱۱۹	۸۳	۰.۶۹	۱۲	۰	۱.۹۳۳۴۵	۳.۷۳۸
مقاله کامل در همایش‌های علمی معتبر بین‌المللی	۱۱۹	۹۷	۰.۸۱	۱۷	۰	۲.۰۹۱۰۱	۴.۳۷۲

همان‌طور که در جدول ۳ نشان داده شده است مقالات کامل در همایش‌های علمی معتبر در کل دوره پژوهشی نمونه آماری با جمع کل ۵۰۲ مقاله و میانگین ۴.۲۱ و حداکثر و حداقل به‌ترتیب ۵۱ و ۰ است. از این تعداد مقالات با مقدار عددی ۱۷۹ مقاله برای دوره مورد مطالعه (۱۳۹۵-۱۳۹۹) با میانگین ۱.۵۰ و حداکثر و حداقل به‌ترتیب ۱۹ و ۰ است. از این میان تعداد مقدار عددی ۸۳ مقاله با میانگین ۰.۶۹ مربوط به همایش‌های علمی معتبر داخلی و حداکثر و حداقل ۱۲ و ۰ و در نهایت مقدار عددی ۹۷ مقاله با میانگین ۰.۸۱ و حداکثر و حداقل ۱۷ و ۰ مربوط به همایش‌های علمی معتبر بین‌المللی است. لازم به ذکر است اکثریت همایش‌های علمی بین‌المللی، همایش‌های بین‌المللی برگزار شده در مرزهای جغرافیای ایران است.

### انجام طرح‌های پژوهشی

جدول شماره ۴. توزیع فراوانی فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق برحسب تعداد طرح‌های پژوهشی انجام‌شده

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
انجام طرح‌های پژوهشی در کل دوره پژوهشی	۱۱۹	۱۶۲	۱.۳۶	۲۳	۰	۳.۵۵۷۵۹	۱۲.۶۵۶
انجام طرح‌های پژوهشی دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۱۹	۰.۱۵	۴	۰	۰.۵۵۲۰۹	۰.۳۰۵
طرح‌های داخل مؤسسه	۱۱۹	۶	۰.۰۵	۳	۰	۰.۳۱۴۸۵	۰.۰۹۹
طرح‌های خارج از مؤسسه	۱۱۹	۱۲	۰.۱۰	۴	۰	۰.۴۵۸۳۵	۰.۲۱۰

دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۹ / شماره ۳ / پاییز و زمستان ۱۴۰۲ (پیاپی ۱۸) پژوهش‌نامه علم‌سنجی

همان‌طور که در جدول ۴ نشان داده شده است، جمع کل انجام طرح‌های پژوهشی در کل دوره پژوهشی نمونه آماری با مقدار عددی ۱۶۲ و میانگین ۱.۳۶ و حداکثر و حداقل به ترتیب ۲۳ و ۰ است. از این تعداد ۱۹ طرح پژوهشی با میانگین ۱.۵ و حداکثر و حداقل به ترتیب ۴ و ۰ مربوط به دوره مورد مطالعه (۱۳۹۵-۱۳۹۹) است. از این میان طرح‌های داخل مؤسسه دوره مورد مطالعه با جمع کل ۶، میانگین ۰.۵ و حداکثر و حداقل به ترتیب ۳ و ۰ است. در نهایت طرح‌های خارج از مؤسسه دوره مورد مطالعه با جمع کل مقدار عددی ۱۲ طرح با میانگین ۱.۰ و حداکثر و حداقل به ترتیب ۴ و ۰ است.

**انتشار کتاب**

جدول شماره ۵. توزیع فراوانی فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق برحسب عامل انتشار کتاب

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
انتشار کتاب در کل دوره پژوهشی	۱۱۹	۹۷۹	۸.۲۲	۳۷	۰	۸.۴۴۹۶۹	۷۱.۳۹۷
انتشار کتاب دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۲۷۰	۲.۲۶	۱۳	۰	۲.۳۱۶۸۴	۵.۳۶۸
تصنیف و تألیف کتاب	۱۱۹	۱۸۵	۱.۵۵	۱۲	۰	۱.۷۱۵۸۲	۲.۹۴۴
تصحیح کتاب	۱۱۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ترجمه کتاب	۱۱۹	۷۸	۰.۶۵	۸	۰	۱.۳۸۶۶۰	۱.۹۲۳

همان‌طور که در جدول ۵ نشان داده شده است، جمع کل انتشار کتاب در کل دوره پژوهشی نمونه آماری با مقدار عددی ۹۷۹، میانگین ۸.۲۲ و حداکثر و حداقل به ترتیب ۳۷ و ۰ است که این تعداد کتاب برای دوره مورد مطالعه (۱۳۹۵-۱۳۹۹) با تعداد جمع کل مقدار عددی ۲۷۰ کتاب با میانگین ۲.۲۶ و حداکثر و حداقل به ترتیب ۱۳ و ۰ است، که از این تعداد تصنیف و تألیف کتاب در این بازه زمانی با مقدار عددی ۱۸۵ کتاب، با میانگین ۱.۵۵ و حداکثر و حداقل به ترتیب ۱۲ و ۰ است. همچنین هیچ کتابی در مورد تصحیح گزارش نشده است. در نهایت ترجمه کتاب طی این بازه زمانی با جمع کل، میانگین، حداکثر و حداقل به ترتیب با مقدار عددی ۷۸، ۰.۶۵، ۸ و ۰ است.

**راهنمایی پایان‌نامه و رساله دکتری تحصیلی**

جدول شماره ۶. توزیع فراوانی فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق برحسب عامل راهنمایی پایان‌نامه و رساله تحصیلی

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
راهنمایی پایان‌نامه و رساله تحصیلی در کل دوره پژوهشی	۱۱۹	۳۰۷۴	۲۵.۸۳	۸۸	۰	۲۳.۹۱۲۳۸	۵۷۱.۸۰۲
راهنمایی پایان‌نامه و رساله تحصیلی دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۱۱۵۸	۹.۷۳	۴۱	۰	۹.۲۳۰۲۹	۸۵.۱۹۸
پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۱۹	۸۴۷	۷.۱۱	۳۲	۰	۶.۸۷۸۰۹	۴۷.۳۰۸
رساله دکتری	۱۱۹	۳۳۱	۲.۷۸	۱۵	۰	۳.۵۹۴۱۶	۱۲.۹۱۸

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هسجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

همان‌طور که در جدول ۶ نشان داده شده است، جمع کل مربوط به راهنمایی پایان‌نامه و رساله تحصیلی در کل دوره پژوهشی نمونه آماری با مقدار عددی ۳۰۷۴، میانگین ۲۵۰۸۳ و حداکثر و حداقل به ترتیب عددی ۸۸ و ۰ است. راهنمایی پایان‌نامه و رساله تحصیلی طی این بازه زمانی مورد مطالعه (۱۳۹۵-۱۳۹۹) با جمع کلی مقدار عددی ۱۱۵۸، میانگین ۹۰۷۳ و حداکثر و حداقل به ترتیب عددی ۴۱ و ۰ است. طی این بازه زمانی جمع کل راهنمایی برای پایان‌نامه کارشناسی ارشد با مقدار عددی ۸۴۷ و میانگین ۷۰۱۱ و حداکثر و حداقل به ترتیب عددی ۳۲ و ۰ است. همچنین راهنمایی برای رساله دکتری با جمع کل مقدار عددی ۳۳۱ و میانگین ۲۰۷۸ است. حداکثر و حداقل راهنمایی رساله دکتری به ترتیب ۱۵ و ۰ است.

### ارائه کرسی‌های نظریه‌پردازی

جدول شماره ۷. توزیع فراوانی فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق برحسب عامل ارائه کرسی‌های نظریه‌پردازی

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
ارائه کرسی‌های نظریه‌پردازی در کل دوره پژوهشی	۱۱۹	۱۹	۰.۱۵	۳	۰	۰.۶۹۱۰	۰.۲۲۰
ارائه کرسی‌های نظریه‌پردازی دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۱۲	۰.۱۰	۲	۰	۰.۳۷۷۲۱	۰.۱۴۲
کرسی‌های علمی - ترویجی	۱۱۹	۸	۰.۰۶	۲	۰	۰.۲۸۳۱۷	۰.۸۰
ارائه نتایج کرسی‌ها در همایش‌ها	۱۱۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نقد و نوآوری علمی در حوزه علمی	۱۱۹	۳	۰.۰۲۵۲	۲	۰	۰.۲۰۴۲۸	۰.۰۴۲
نظریه‌پردازی در حوزه علمی	۱۱۹	۶	۰.۰۵۰۴	۲	۰	۰.۲۸۶۶۷	۰.۰۸۲

همان‌طور که در جدول ۷ نشان داده شده است، جمع کل فعالیت‌های پژوهشی مربوط به ارائه کرسی‌های نظریه‌پردازی در کل دوره پژوهشی نمونه آماری با مقدار عددی ۱۹، میانگین ۰.۱۵، حداکثر و حداقل آن ۳ و ۰ است. از این تعداد ارائه کرسی‌های نظریه‌پردازی دوره مورد مطالعه (۱۳۹۹-۱۳۹۵) با جمع کل مقدار عددی ۱۲ و میانگین ۰.۱۰ و حداکثر و حداقل ۲ و ۰ است. از این تعداد کرسی‌های علمی - ترویجی با جمع کل مقدار عددی ۸، میانگین ۰.۰۶ و حداکثر و حداقل ۲ و ۰ است. جمع کل ارائه نتایج کرسی‌ها در همایش‌ها با تعداد مقدار عددی ۰، میانگین، حداکثر و حداقل ۰ است. جمع کل نقد و نوآوری علمی در حوزه علمی نیز در این دوره با مقدار عددی ۳، میانگین ۰.۰۲ و حداکثر و حداقل ۲ و ۰ است و در نهایت جمع کل نظریه‌پردازی در حوزه علمی نیز با مقدار عددی ۶ و میانگین ۰.۰۵، حداکثر و حداقل ۲ و ۰ است.

### پاسخ به پرسش دوم پژوهش. در چارچوب نظام آموزش عالی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران چگونه ارزیابی و تحلیل می‌شوند؟

پس از آنکه مرحله تحلیل توصیفی داده‌های گردآوری‌شده از نمونه آماری تحقیق، در این قسمت از بحث، همان داده‌ها تحلیل خواهند شد.



شناسایی و تحلیل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های ...

جدول شماره ۸. توزیع فراوانی فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق برحسب عامل مقایسه کتاب‌ها و مقالات دوره مورد مطالعه

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
مقالات علمی - پژوهشی دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۱۲۹۳	۱۰.۸۶	۴۳	۰	۹.۰۴۱۲۷	۸۱.۷۴۴
انتشار کتاب دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۲۷۰	۲.۲۶	۱۳	۰	۲.۳۱۶۸۴	۵.۳۶۸

نگارش آیین‌نامه برای همه دانشگاه‌ها و همه رشته‌ها (شیرینی و ساعدموچشی، ۱۳۹۷) و عدم در نظر گرفتن تنوع برای دانشگاه‌ها (یوسفی، ۱۴۰۱) به عبارتی نسخه و شاخص یکسان برای همه دانشگاه‌ها و رشته‌ها (عصاره و غفیفیان، ۱۳۹۶) مبنی بر نبود معیار واقع‌بینانه و منصفانه در آیین‌نامه ارتقاء در حوزه مقایسه کتاب و مقاله مشهود است. از آنجایی که استادان با کتاب‌هایشان شناخته می‌شوند و «برخی اندیشمندان بر این باورند که واحد اصلی نشر علم در علوم انسانی، کتاب است و نه مقاله، حال آنکه در علوم طبیعی واحد اصلی نشر علم، مقاله است (بوسیلکی، ۱۳۹۹). استفاده بیش از اندازه از متون ترجمه و عدم تألیف منابع علمی مناسب رشته علوم سیاسی توسط استادان و پژوهشگران این رشته (سلیمی و حداد، ۱۳۹۸) و امتیاز بیشتر آیین‌نامه ارتقاء بر مقاله و «فرایند طولانی داوری کتاب و متناسب نبودن امتیاز آن با انرژی و زمان صرف‌شده و مهم‌تر از همه وتویی نبودن آن در ارتقای مرتبه (در برخی دانشگاه‌ها این بند وتویی است) سبب شده است که اعضای هیئت علمی تمایل چندانی به تألیف کتاب نداشته باشند (عصاره و غفیفیان، ۱۳۹۶). همان‌طور که در جدول ۸ نشان داده شده است، فعالیت‌های پژوهشی مربوط به مقایسه دو نوع از مهم‌ترین فعالیت‌های پژوهشی (انتشار کتاب و مقالات) برای دوره مورد مطالعه (۱۳۹۵-۱۳۹۹) جمع کل مقالات با مقدار عددی تعداد ۱۲۹۳، میانگین ۱۰.۸۶، و جمع کل کتاب با مقدار عددی ۲۷۰ و میانگین ۲.۲۶ است، که مقایسه میانگین مقالات و کتاب‌های دوره مورد مطالعه حاکی از آن است که انتشار کتاب نسبت به مقالات دوره مورد مطالعه تقریباً یک پنجم است، که نشانگر آن است که نمونه آماری تحقیق به ازای هر ۱ کتاب ۴.۸۰ مقاله علمی-پژوهشی داشته است که خود نمایانگر کمبود حوزه نشر کتاب در رشته علوم سیاسی است.

جدول شماره ۹. توزیع فراوانی فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق مقایسه مقالات علمی برحسب عامل مرتبه علمی

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
مقالات علمی - پژوهشی اعضای هیئت علمی با مرتبه علمی استاد در دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۴۶۰	۱۷.۶۹	۴۳	۰	۱۱.۱۲۷۵۱	۱۲۳.۸۲۲
مقالات علمی - پژوهشی اعضای هیئت علمی با مرتبه علمی دانشیار در دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۴۷۱	۱۳.۴۶	۳۳	۰	۹.۴۲۸۸۱	۸۸.۹۰۳
مقالات علمی - پژوهشی اعضای هیئت علمی با مرتبه علمی استادیار در دوره مورد مطالعه	۱۱۹	۳۶۲	۶.۲۴	۱۷	۱	۳.۸۴۰۲۸	۱۴.۷۴۸

دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۹ / شماره ۲ / پاییز و زمستان ۱۴۰۲ (پیاپی ۱۸) پژوهش‌نامه علم‌سنجی

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هنجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

«تقریباً بیشتر مجلات، مقاله‌هایی را که توسط دانشجویان به‌ویژه دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد نوشته شده باشد، را رد می‌کنند. بر همین اساس، دانشجویانی که به امتیازهای این مقاله‌ها برای ادامه تحصیل یا جذب در دانشگاه‌ها نیاز دارند، در مواردی که حتی استاد از مقاله بی‌اطلاع است، نام استاد را در ابتدا و به‌عنوان نویسنده اول می‌آورند تا شانس پذیرش مقاله خود را بالا ببرند. با این شیوه مشکلات متعددی پیش می‌آید؛ از جمله به دلیل اطلاعات اندک دانشجو بعضاً مقاله‌ها به مجلات سیاه ارسال می‌شوند. با آگاهی از تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی در هر گروه علمی و با یک حساب سرانگشتی می‌توان تعداد مقاله‌های استادی را که مثلاً ۴ درس در مقطع تحصیلات تکمیلی دارد تخمین زد. البته باید اذعان داشت که در اینجا هدف انتقاد از فعالیت‌های مشترک علمی و جلوگیری از کار گروهی نیست؛ ولی می‌دانیم که کار گروهی در بیشتر این فعالیت‌ها معنای واقعی خود را ندارد» (عصاره و عفیفیان، ۱۳۹۶). به عبارتی روشن‌تر تغییر دیدگاه اعضای هیئت علمی به دانشجویان تحصیلات تکمیلی از نگاه کریمانه به نگاه ایزاری (صادقی آرانی، ۱۴۰۰) باعث ارتقای علمی اعضای هیئت علمی شده است. همان‌طور که در جدول ۹ نشان داده شده است، مقایسه مرتبه علمی با احتساب مقالات علمی - پژوهشی دوره مورد مطالعه بیانگر آن است که نمونه آماری تحقیق با ترتیب مرتبه علمی استاد، دانشیار و استادیاری با میانگین ۱۷.۶۹، ۱۳.۴۶ و ۶.۲۴ مقالات علمی - پژوهشی است، که حاکی از آن است که هر نمونه آماری تحقیق که مرتبه علمی و سابقه پژوهشی بیشتر داشته است، به دلیل همکاری دانشجویان تحصیلات تکمیلی در نوشتن مقالات علمی - پژوهشی (به دلیل نیاز به امتیاز آن) تعداد مقالات علمی - پژوهشی بیشتری نیز داراست.

جدول شماره ۱۰. توزیع فراوانی فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق مقایسه مقالات نمایه‌شده لاتین بر حسب عامل رشته تحصیلی

متغیرها	فراوانی	جمع کل	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف استاندارد	واریانس
رشته علوم سیاسی							
اسکوپوس (Scopus)	۸۰	۲۳	۰.۲۸	۸	۰	۱.۰۴۵۷۱	۱.۰۹۴
وب آو ساینس (Web of Sciences)	۸۰	۳	۰.۰۳	۲	۰	۰.۲۴۸۷۳	۰.۰۶۲
جی سی آر (JCR)	۸۰	۷	۰.۰۸	۲	۰	۰.۳۹۵۹۸	۰.۱۵۷
رشته روابط بین‌الملل							
اسکوپوس (Scopus)	۳۶	۲۵	۰.۶۹	۴	۰	۱.۰۳۷۰۱	۱.۰۷۵
وب آو ساینس (Web of Sciences)	۳۶	۲	۰.۰۵	۲	۰	۰.۳۳۳۳۳	۰.۱۱۱
جی سی آر (JCR)	۳۶	۷	۰.۱۹	۲	۰	۰.۵۷۶۶۶	۰.۳۳۳
رشته مطالعات منطقه‌ای							
اسکوپوس (Scopus)	۳	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰
وب آو ساینس (Web of Sciences)	۳	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰
جی سی آر (JCR)	۳	۰	۰	۰	۰	۰.۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰

دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۹ / شماره ۲ / پاییز و زمستان ۱۴۰۲ (پیاپی ۱۸) پژوهش نامه علم سنجی



شناسایی و تحلیل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های ...

همان‌طور که در جدول ۱۰ نشان داده شده است، مقایسه بیشترین مقالات علمی- پژوهشی دوره مورد مطالعه به تفکیک رشته تحصیلی نمونه آماری تحقیق که بیانگر آن است که نمونه آماری تحقیق در رشته علوم سیاسی با میانگین مقالات نمایه‌شده در پایگاه‌های اسکوپوس، وب آو ساینس و جی سی آر، به ترتیب با حداکثری عددی ۸، ۲ و ۲ است. همچنین اعضای هیئت علمی با رشته روابط بین‌الملل مقالات نمایه‌شده در پایگاه‌های اسکوپوس، وب آو ساینس و جی سی آر، به ترتیب با حداکثری عددی ۴، ۲ و ۲ است و در نهایت اعضای هیئت علمی با رشته مطالعات منطقه‌ای میانگین مقالات نمایه‌شده در پایگاه‌های اسکوپوس، وب آو ساینس و جی سی آر، به ترتیب با حداکثری عددی ۰، ۰ و ۰ است. از رشته روابط بین‌الملل انتظار بر این است با توجه به ماهیت و بُعد بین‌المللی این رشته، که مقالات آی اس سی بالاتری داشته باشد، آمار نشان‌دهنده این است که از کمبود مقالات علمی- پژوهشی در این رشته و همچنین مطالعات منطقه‌ای حکایت دارد.

**پاسخ به پرسش سوم پژوهش: حوزه‌های تخصصی (متمرکز بودن در یک محور تحقیقاتی خاص) فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی مستقر در شهر تهران چگونه است؟**

جدول شماره ۱۱. توزیع فراوانی فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق برحسب عامل تخصص

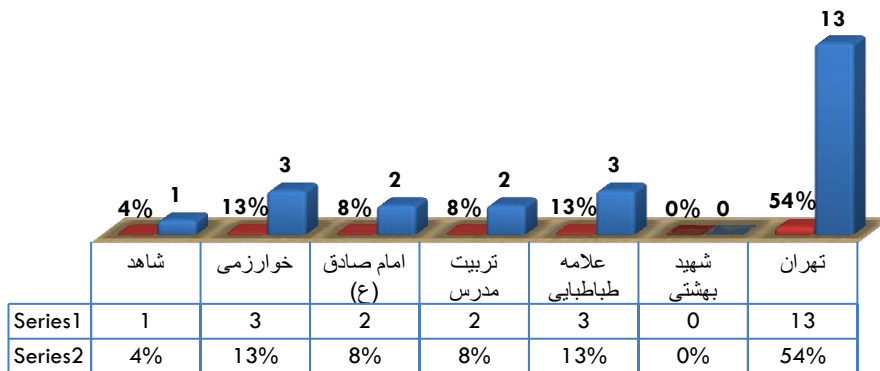
متغیر	تکرار/تعداد	درصد
فاقد حوزه تخصص	۲۴	٪ ۲۰.۱۶
اندیشه سیاسی در غرب	۴	٪ ۳.۳۶
اندیشه سیاسی در اسلام	۳	٪ ۲.۵۲
اندیشه سیاسی در ایران	۴	٪ ۳.۳۶
اندیشه سیاسی در اسلام و ایران	۶	٪ ۵.۰۴
فرهنگ سیاسی	۱	٪ ۰.۸۴
هویت و قومیت	۱	٪ ۰.۸۴
جنبش‌های اسلامی	۱	٪ ۰.۸۴
جامعه‌شناسی سیاسی جمهوری اسلامی	۳	٪ ۲.۵۲
آینده‌پژوهی انقلاب اسلامی	۰	۰
مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی	۱	٪ ۰.۸۴
تحولات سیاسی اجتماعی ایران	۴	٪ ۳.۳۶
سیاست‌گذاری عمومی	۳	٪ ۲.۵۲
سیاست‌گذاری راهبردی و اقتصادی	۱	٪ ۰.۸۴
سیاست و امنیت بین‌الملل	۲	٪ ۱.۶۸
سیاست بین‌الملل	۰	۰
روابط بین‌الملل	۲۴	٪ ۲۰.۱۶
حقوق و سازمان‌های بین‌المللی	۲	٪ ۱.۶۸
حقوق بین‌الملل	۳	٪ ۲.۵۲
اقتصاد سیاسی بین‌الملل	۲	٪ ۱.۶۸
اقتصاد سیاسی انرژی	۱	٪ ۰.۸۴

دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۹ / شماره ۲ / پاییز و زمستان ۱۴۰۲ (پیاپی ۱۸) پژوهش‌نامه علم‌سنجی

ادامه جدول شماره ۱۱. توزیع فراوانی فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق برحسب عامل تخصص

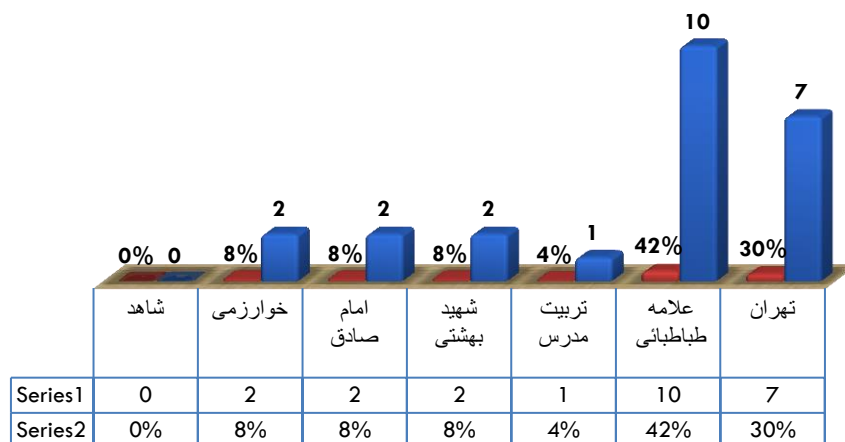
متغیر	تکرار/تعداد	درصد
اقتصاد سیاسی	۲	٪ ۱.۶۸
تحولات خاورمیانه	۶	٪ ۵.۰۴
سیاست و حکومت در اروپا	۱	٪ ۰.۸۴
سیاست و حکومت در ایالات متحده آمریکا	۲	٪ ۱.۶۸
آسیای مرکزی و قفقاز	۳	٪ ۲.۵۲
سیاست و حکومت در هند	۰	۰
سیاست و حکومت در روسیه	۱	٪ ۰.۸۴
سیاست و حکومت در ایران	۱	٪ ۰.۸۴
سایر موارد	۱۱	٪ ۹.۲۴
جمع	۱۱۹	٪ ۱۰۰

همان‌طور که در جدول ۱۱ نشان داده شده است، بیشترین حوزه تخصصی نمونه آماری تحقیق مربوط به حوزه فاقد حوزه تخصص (عدم تخصص) و روابط بین‌الملل است. (منظور از عدم تخصص، نبود نظم، انسجام فکری و یک رویه و تمرکز پژوهشی خاص و همچنین فاقد یک محور پژوهشی) با مقدار عددی ۲۴ (۲۰.۱۶ درصد) است، این بدان معناست که (۲۰.۱۶ درصد) نمونه آماری تحقیق در هیچ حوزه پژوهشی تخصصی ندارند و همچنین روابط بین‌الملل با همین مقدار عددی ۲۴ (۲۰.۱۶ درصد) و پس از آنها اندیشه سیاسی در اسلام و ایران با مقدار عددی ۶ (۵.۰۴ درصد)، تحولات خاورمیانه با مقدار عددی ۶ (۵.۰۴ درصد)، اندیشه سیاسی در ایران، اندیشه سیاسی در غرب و تحولات سیاسی اجتماعی ایران با مقدار عددی ۴ (۳.۳۶ درصد)، اندیشه سیاسی در اسلام، جامعه‌شناسی سیاسی جمهوری اسلامی، سیاست‌گذاری عمومی، حقوق بین‌الملل و آسیای مرکزی و قفقاز با مقدار عددی ۳ (۲.۵۲ درصد)، بالاترین حوزه تخصصی را دارد، و کمترین حوزه تخصصی پژوهشی مربوط به حوزه‌های، سیاست و امنیت بین‌الملل، حقوق و سازمان‌های بین‌المللی، اقتصاد سیاسی بین‌المللی، اقتصاد سیاسی، سیاست و حکومت در ایالات متحده آمریکا ایران با مقدار عددی ۲ (۱.۶۸ درصد) و در نهایت فرهنگ سیاسی، جنبش‌های اسلامی، مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی، سیاست‌گذاری راهبردی، اقتصاد سیاسی انرژی، سیاست و حکومت در اروپا، سیاست و حکومت در روسیه و سیاست و حکومت در ایران با مقدار عددی ۱ (۰.۸۴ درصد) است. سیاست بین‌الملل، آینده‌پژوهی انقلاب اسلامی و سیاست و حکومت در هند، با مقدار عددی ۰، قابل اعتنا نیست؛ البته سایر موارد، حوزه‌های تخصصی پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی با مقدار عددی ۱۱ (۹.۲۴ درصد) است که رتبه بعد از عدم تخصص و روابط بین‌الملل را به خود اختصاص داده است. منظور از سایر موارد، تخصص‌های مرتبط با رشته‌های علوم سیاسی است، ولیکن خارج از محدوده تقسیم‌بندی در نظر گرفته شده طبق گرایش‌های رشته علوم سیاسی است. گرایش‌هایی همچون روان‌شناسی سیاسی (هویت و قدرت)، توسعه، مدیریت بحران، توسعه‌یافتگی سیاسی و اقتصادی، مطالعات تطبیقی، فلسفه سیاسی، سیاست خارجی چین، تحلیل گفتمان، امنیت پژوهی، فقه سیاسی و فرهنگ اینار از آن جمله هستند. از آنجاکه برخی از اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دارای حوزه‌های تخصصی با مقدار عددی ۱ یا ۲ بوده‌اند، آستانه در نظر گرفته شده برای تحلیل حوزه‌های تخصصی در مقایسه با دانشگاه‌های محل خدمت مقدار عددی ۳ است. در ادامه به تحلیل حوزه‌های تخصصی نمونه آماری تحقیق برحسب دانشگاه محل خدمت پرداخته خواهد شد. در نمایش درصدها گاهی اعداد گرد شده است.



نمودار شماره ۱. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب فاقد حوزه تخصصی

یافته‌های حاصل از پژوهش در نمودار ۱ در زمینه توزیع فراوانی فاقد حوزه تخصصی در حوزه‌های خاص پژوهی نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه تهران با بیشترین مقدار عددی ۱۳ (۵۴ درصد) بالاترین حوزه عدم تخصص را به خود اختصاص داده است. با توجه به اینکه نمونه آماری تحقیق در دانشگاه شهید بهشتی تقریباً یک سوم دانشگاه تهران و همچنین از نظر تعداد نمونه آماری تحقیق تقریباً با دانشگاه امام صادق (ع) برابری می‌کند، فعالیت‌های علمی- پژوهشی انجام‌شده توسط نمونه آماری تحقیق دانشگاه شهید بهشتی با مقدار عددی ۰ وضعیت بهتری در مقایسه با دانشگاه تهران و همچنین دانشگاه امام صادق (ع) برخوردار است و این حاکی از آن است که تقریباً تمامی نمونه آماری تحقیق دانشگاه شهید بهشتی در یک محور تحقیقاتی خاص تمرکز پژوهشی هستند و فعالیت‌های پژوهی صورت‌گرفته در این دانشگاه از تمرکز بالایی برخوردار است. لذا دانشگاه شهید بهشتی از حیث تخصص‌گرایی در بین دانشگاه‌های دیگر از رتبه‌بندی خوبی در حوزه تخصص‌گرایی اعضای نمونه آماری تحقیق بهره‌مند است، این حاکی از موفقیت نمونه آماری تحقیق این دانشگاه در مقایسه با سایر دانشگاه‌هاست.

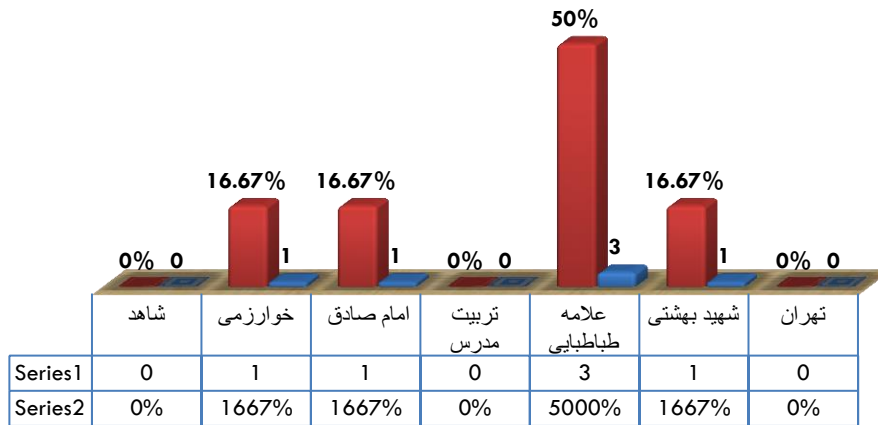


نمودار شماره ۲. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی روابط بین‌الملل



فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هنجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

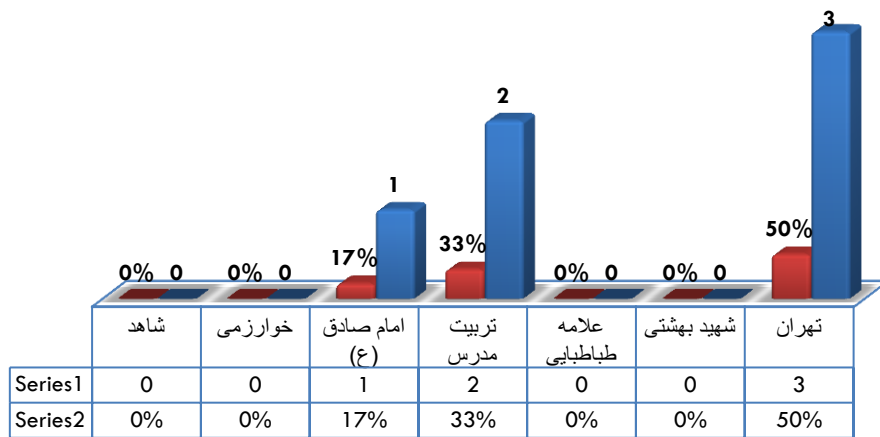
یافته‌های حاصل از پژوهش در نمودار ۲ در زمینه توزیع فراوانی در حوزه تخصصی روابط بین‌الملل، فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه‌های علامه طباطبایی و تهران با مقدار عددی به ترتیب ۱۰ (۴۲ درصد) و ۷ (۳۰ درصد) بالاترین تخصص را در گرایش روابط بین‌الملل برخوردارند. در رتبه بعدی سه دانشگاه شهید بهشتی، امام صادق (ع) و خوارزمی با مقدار عددی ۲ (۸ درصد) قرار دارند. با توجه به اینکه دانشگاه علامه طباطبایی تقریباً یک دوم دانشگاه تهران از نمونه آماری تحقیق برخوردار است، این آمار نمایانگر عملکرد علمی- پژوهشی خوب تخصصی آنها در گرایش روابط بین‌الملل از عملکردی بهتر بوده و به نوعی قطب علمی پژوهش روابط بین‌الملل است. در این میان دانشگاه تربیت مدرس با توجه به تعداد کمتر نمونه آماری تحقیق در مقایسه با دانشگاه‌های شهید بهشتی و خوارزمی از عملکرد بهتری برخوردار است.



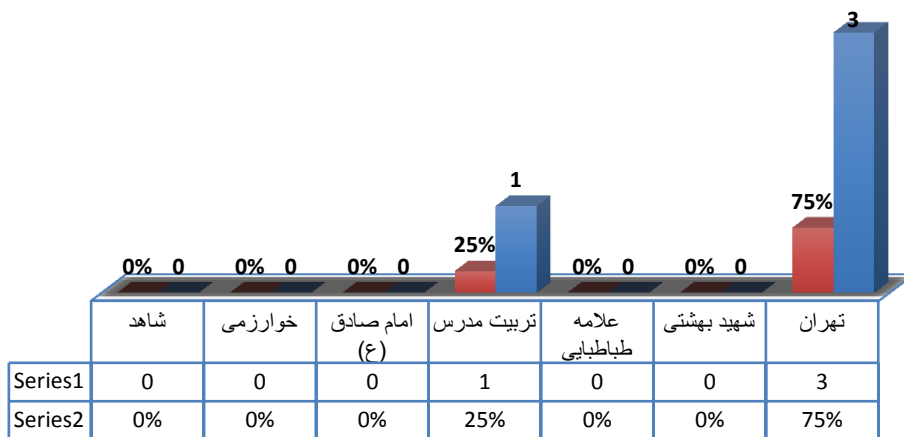
نمودار شماره ۳. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی اندیشه سیاسی در ایران و اسلام

یافته‌های حاصل از پژوهش در نمودار ۳ در زمینه توزیع فراوانی در حوزه اندیشه سیاسی در ایران و اسلام نشان می‌دهد که دانشگاه علامه طباطبایی با مقدار عددی ۳ (۵۰ درصد) سپس دانشگاه امام صادق (ع)، خوارزمی و شهید بهشتی با مقدار عددی ۱ (۱۶.۶۷ درصد) بیشترین حوزه تخصصی را در گرایش اندیشه سیاسی در ایران و اسلام، نمونه آماری تحقیق را به خود اختصاص داده‌اند. با توجه به اینکه دانشگاه علامه طباطبایی تقریباً یک دوم، دانشگاه امام صادق (ع) با یک سوم و دانشگاه خوارزمی با یک چهارم نمونه آماری تحقیق نسبت به دانشگاه تهران را دارند، از عملکرد بهتری نسبت به دانشگاه تهران برخوردارند.

یافته‌های حاصل از پژوهش نمودار ۴ در زمینه توزیع فراوانی در حوزه تحولات خاورمیانه، فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه تهران با مقدار عددی ۳ (۵۰ درصد) و دانشگاه تربیت مدرس با مقدار عددی ۲ (۳۳ درصد) بیشترین و امام صادق (ع) با مقدار عددی ۱ (۱۷ درصد) بیشترین حوزه تخصصی و دانشگاه شهید بهشتی، علامه طباطبایی، شاهد و خوارزمی با مقدار عددی ۰ (۰ درصد) مناسبی نداشته‌اند. با توجه به اینکه دانشگاه تربیت مدرس تقریباً یک پنجم دانشگاه تهران دارای نمونه آماری تحقیق است، این آمار نمایانگر عملکرد علمی- پژوهشی خوب دانشگاه تربیت مدرس و سپس دانشگاه خوارزمی نسبت به دانشگاه تهران در حوزه تخصصی تحولات خاورمیانه است.



نمودار شماره ۴. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی تحولات خاورمیانه

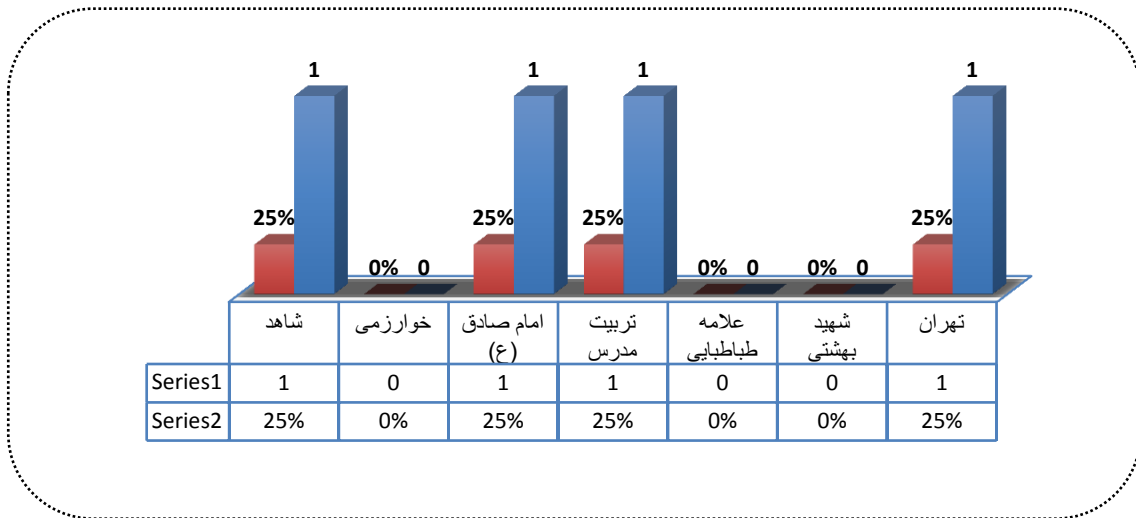


نمودار شماره ۵. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی اندیشه سیاسی در ایران

یافته‌های حاصل از پژوهش در نمودار ۵ در زمینه توزیع فراوانی حوزه اندیشه سیاسی در ایران، فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه تهران با مقدار عددی ۳ (۷۵ درصد) بیشترین و پس از آن دانشگاه تربیت مدرس با مقدار عددی ۱ (۲۵ درصد) است. دانشگاه‌های خوارزمی، شهید بهشتی، امام صادق (ع)، علامه طباطبایی و شاهد با مقدار عددی ۰ (۰ درصد) در حوزه تخصصی اندیشه سیاسی در ایران مناسبی نداشته‌اند. با توجه به اینکه دانشگاه تهران بیشترین حوزه تخصصی را به خود اختصاص داده است این آمار نمایانگر عملکرد علمی- پژوهشی خوب این دانشگاه در حوزه تخصصی اندیشه سیاسی در ایران است.

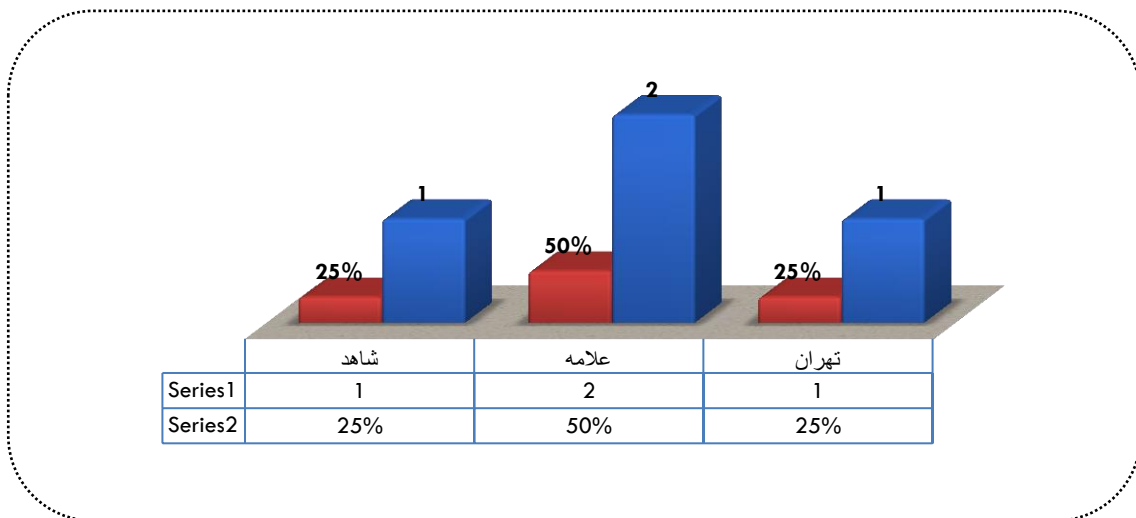
یافته‌های حاصل از پژوهش در نمودار ۶ در زمینه توزیع فراوانی در حوزه اندیشه سیاسی در غرب نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه‌های شاهد، امام صادق (ع)، تربیت مدرس و تهران با مقدار عددی مساوی ۱ (۲۵ درصد) بیشترین و دانشگاه‌های خوارزمی، علامه طباطبایی و شهید بهشتی با مقدار عددی ۰ (۰ درصد) کمترین حوزه تخصصی اندیشه سیاسی در غرب را به خود اختصاص داده‌اند. با توجه به اینکه نمونه آماری تحقیق در دانشگاه تهران

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هسجین و عبدالرضا بیگی نیا



نمودار شماره ۶. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی اندیشه سیاسی در غرب

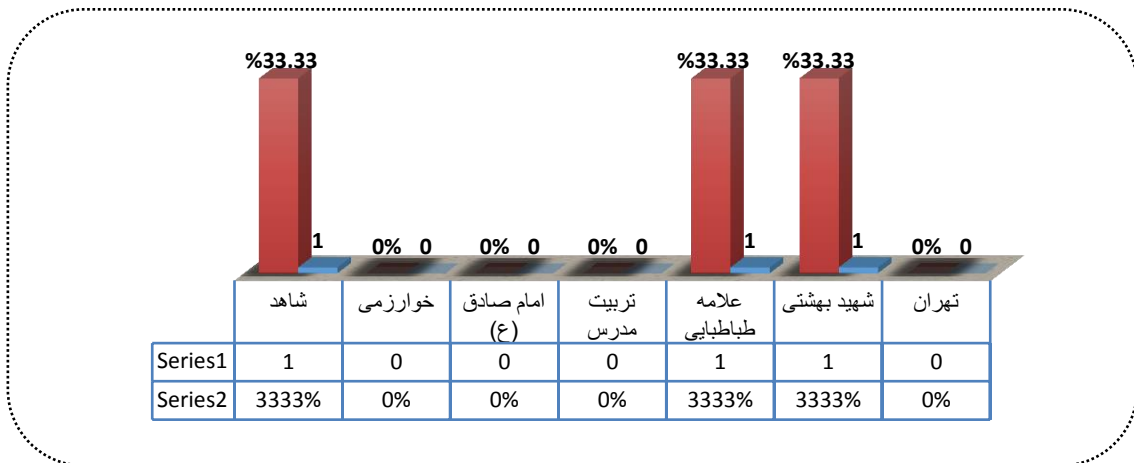
تقریباً شش و نیم برابر، دانشگاه علامه طباطبایی سه و نیم برابر، دانشگاه امام صادق (ع) تقریباً دو برابر دانشگاه شاهد است، فعالیت‌های علمی- پژوهشی صورت گرفته توسط نمونه آماری تحقیق دانشگاه شاهد در حوزه تخصصی اندیشه سیاسی در غرب از وضعیت بهتری در مقایسه با ۶ دانشگاه دیگر برخوردار است.



نمودار شماره ۷. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی تحولات سیاسی اجتماعی ایران

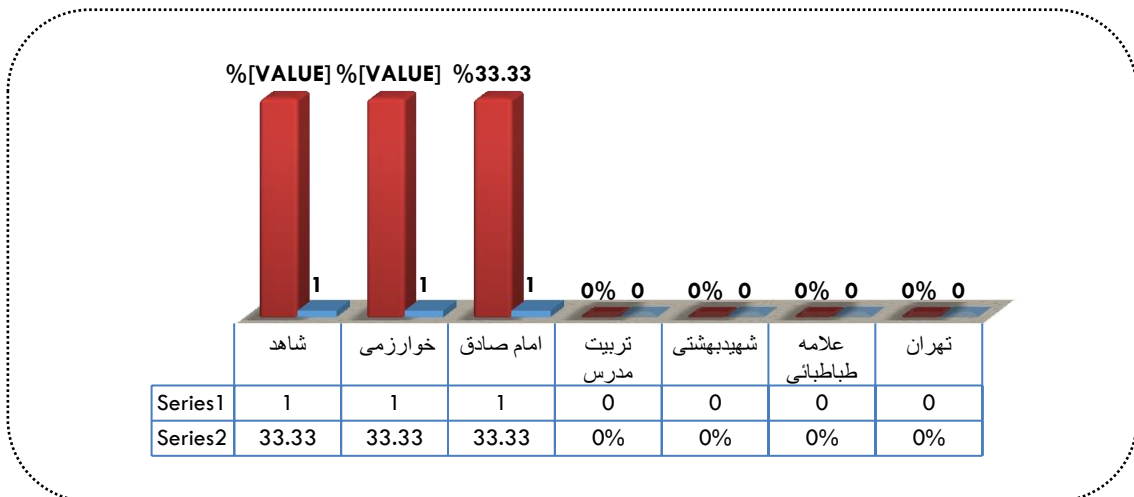
یافته‌های حاصل از پژوهش نمودار ۷ در زمینه توزیع فراوانی در حوزه تحولات سیاسی اجتماعی ایران، فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه علامه طباطبایی با مقدار عددی ۲ (۵۰ درصد) بیشترین و به ترتیب دانشگاه‌های شاهد و تهران با مقدار عددی ۱ (۲۵ درصد) و دانشگاه‌های شهید بهشتی، امام صادق، تربیت مدرس و خوارزمی با مقدار عددی ۰ (۰ درصد) در حوزه تحولات سیاسی اجتماعی ایران مناسبتی نداشته‌اند. با توجه به اینکه دانشگاه شاهد تقریباً یک ششم دانشگاه تهران، یک سوم دانشگاه علامه طباطبایی دارای نمونه آماری تحقیق است، این آمار نمایانگر عملکرد علمی- پژوهشی خوب دانشگاه شاهد نسبت به دانشگاه تهران و علامه طباطبایی در حوزه تخصصی تحولات سیاسی اجتماعی ایران است.

دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۹ / شماره ۲ / پاییز و زمستان ۱۴۰۲ (پیاپی ۱۸) / پژوهش نامه علم سنجی



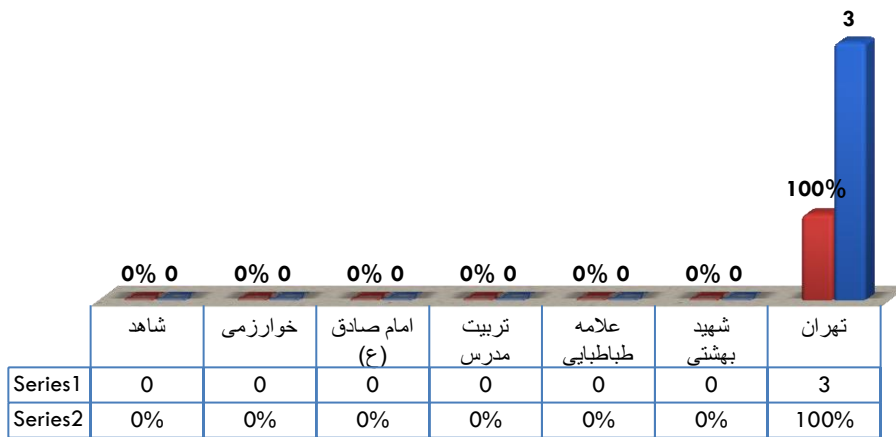
نمودار شماره ۸ ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی اندیشه سیاسی در اسلام

یافته‌های حاصل از پژوهش در نمودار ۸ در زمینه توزیع فراوانی حوزه اندیشه سیاسی در اسلام نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه‌های شهید بهشتی، شاهد و علامه طباطبائی با مقدار عددی ۱ (۳۳.۳۳ درصد) بیشترین حوزه تخصصی اندیشه سیاسی در اسلام را به خود اختصاص داده‌اند. دانشگاه شاهد با کمترین نمونه آماری تحقیق نسبت به سایر دانشگاه‌ها از جمله یک چهارم دانشگاه علامه طباطبائی، یک دوم دانشگاه امام صادق (ع)، و دانشگاه شهید بهشتی از عملکرد پژوهشی بهتری نسبت به سایر دانشگاه‌ها برخوردار است. نکته حائز اهمیت آن است که، با توجه به رسالت دانشگاه امام صادق (ع) به‌عنوان دانشگاه پیشرو در تلفیق معارف اسلامی با علوم سیاسی، تعداد کم فعالیت پژوهشی این دانشگاه در حوزه اندیشه سیاسی در اسلام قابل تأمل و بررسی است.



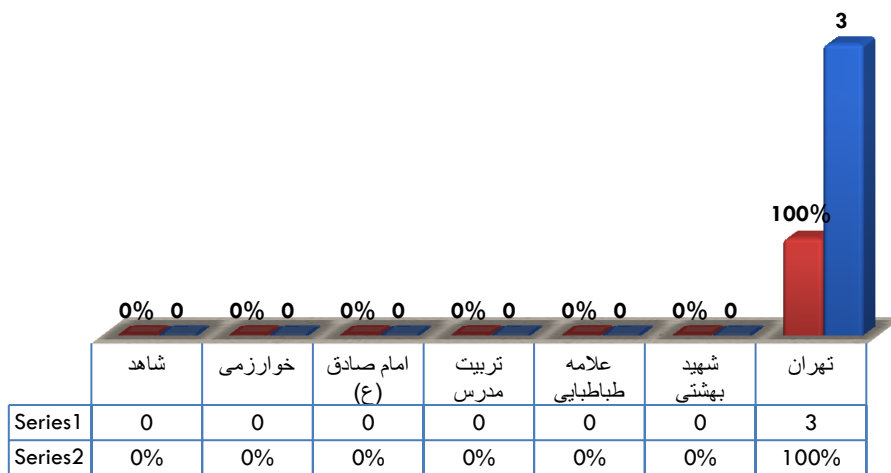
نمودار شماره ۹. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی جامعه‌شناسی سیاسی جمهوری اسلامی

یافته‌های حاصل از پژوهش در نمودار ۹ در زمینه توزیع فراوانی حوزه جامعه‌شناسی سیاسی جمهوری اسلامی نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه‌های خوارزمی، شاهد و امام صادق (ع) با مقدار عددی ۱ (۳۳.۳۳ درصد) بیشترین حوزه تخصصی جامعه‌شناسی سیاسی جمهوری اسلامی را به خود اختصاص داده‌اند. دانشگاه شاهد با کمترین اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی نسبت به سایر دانشگاه‌ها از جمله یک دوم دانشگاه امام صادق (ع) از عملکرد پژوهشی بهتری نسبت به سایر دانشگاه‌ها برخوردار است.



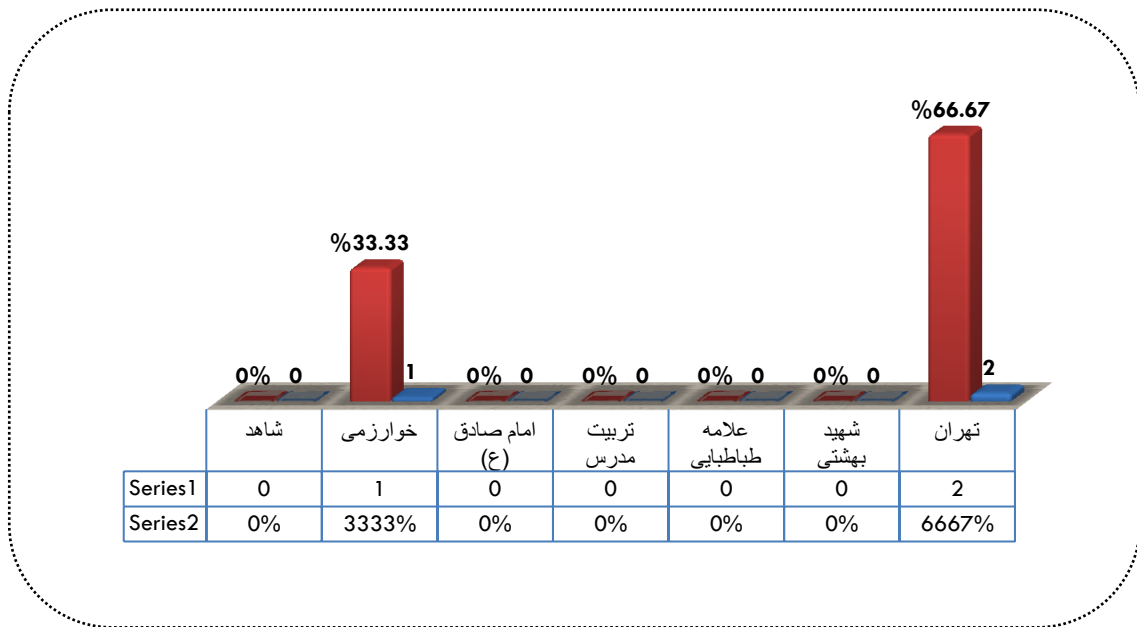
نمودار شماره ۱۰. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی آسیای مرکزی و قفقاز

یافته‌های حاصل از پژوهش نمودار ۱۰ در زمینه توزیع فراوانی در حوزه آسیای مرکزی و قفقاز، فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه تهران با مقدار عددی ۳ (۱۰۰ درصد) بیشترین و دانشگاه‌های خوارزمی، شهید بهشتی، امام صادق (ع)، علامه طباطبایی، شاهد و تربیت مدرس با مقدار عددی ۰ (۰ درصد) مناسبتی در حوزه تخصصی آسیای مرکزی و قفقاز نداشته‌اند. این آمار نمایانگر عملکرد علمی- پژوهشی خوب این دانشگاه در حوزه تخصصی آسیای مرکزی و قفقاز و عملکرد ضعیف دیگر دانشگاه‌ها در این حوزه تخصصی است. البته این توضیح لازم است، دانشگاه تهران دارای یک گروه مجزا آموزشی مطالعات منطقه‌ای با اعضای هیئت علمی توانمند در این حوزه تخصصی است.



نمودار شماره ۱۱. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی سیاست‌گذاری عمومی

یافته‌های حاصل از پژوهش نمودار ۱۱ در زمینه توزیع فراوانی در حوزه تخصصی سیاست‌گذاری عمومی، فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه تهران با مقدار عددی ۳ (۱۰۰ درصد) بیشترین و دانشگاه‌های علامه طباطبایی، تربیت مدرس، شهید بهشتی، امام صادق (ع)، خوارزمی و شاهد با مقدار عددی ۰ (۰ درصد) در حوزه سیاست‌گذاری عمومی نداشته‌اند. با توجه به اینکه دانشگاه تهران بنیان‌گذار رشته سیاست‌گذاری عمومی است و این حوزه تخصصی هنوز در شش دانشگاه دیگر دایر نشده است، از نبود تخصص این رشته در این دانشگاه‌ها و همچنین ضرورت دایر کردن گرایش سیاست‌گذاری عمومی حکایت دارد.

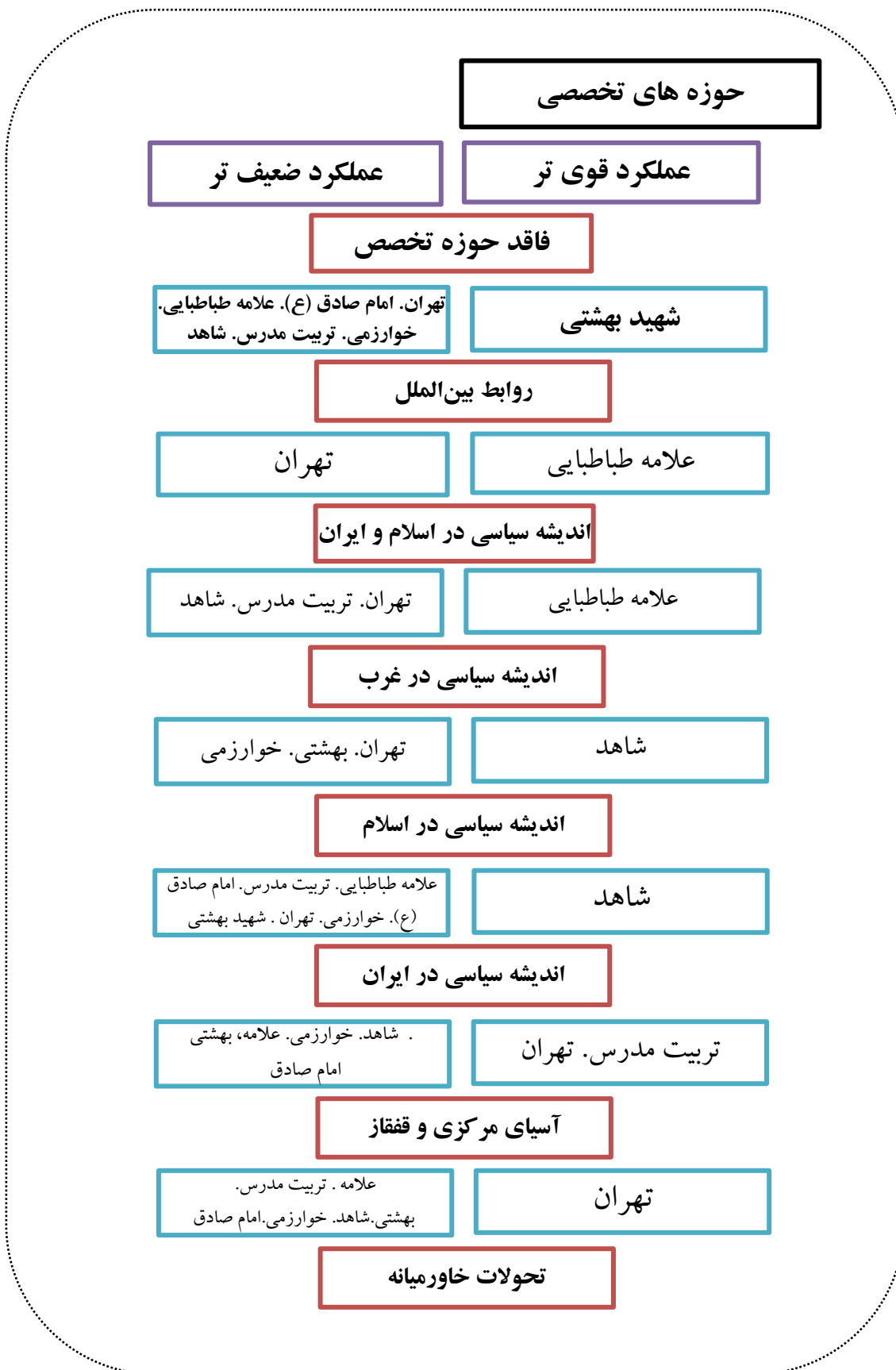


نمودار شماره ۱۲. ترکیب نمونه آماری تحقیق برحسب حوزه تخصصی حقوق بین‌الملل

یافته‌های حاصل از پژوهش نمودار ۱۲ در زمینه توزیع فراوانی در حوزه تخصصی حقوق بین‌الملل، فعالیت‌های پژوهشی نمونه آماری تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه‌های تهران و خوارزمی به ترتیب با مقدار عددی ۲ (۶۶.۶۷ درصد) و ۱ (۳۳.۳۳ درصد) است. سایر دانشگاه‌ها از جمله علامه طباطبایی، شهید بهشتی تربیت مدرس، امام صادق (ع)، تربیت مدرس و شاهد با مقدار عددی ۰ (۰ درصد) در حوزه حقوق بین‌الملل عملکرد مناسبی نداشته‌اند. با توجه به اینکه دانشگاه خوارزمی تقریباً یک چهارم دانشگاه تهران دارای اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی است، این آمار نمایانگر عملکرد علمی-پژوهشی خوب این دانشگاه نسبت به دانشگاه تهران در حوزه تخصصی حقوق بین‌الملل است. در حوزه تخصص‌گرایی، آن‌طور که بررسی‌ها از مطالعه آثار پژوهشی نمونه آماری تحقیق نشان داد، عملکرد دانشگاه‌های محل خدمت را به نسبت تعداد در حوزه‌های تخصصی نمونه آماری تحقیق، می‌توان به شرح زیر روی نمودار ۱۳ به تصویر کشید.

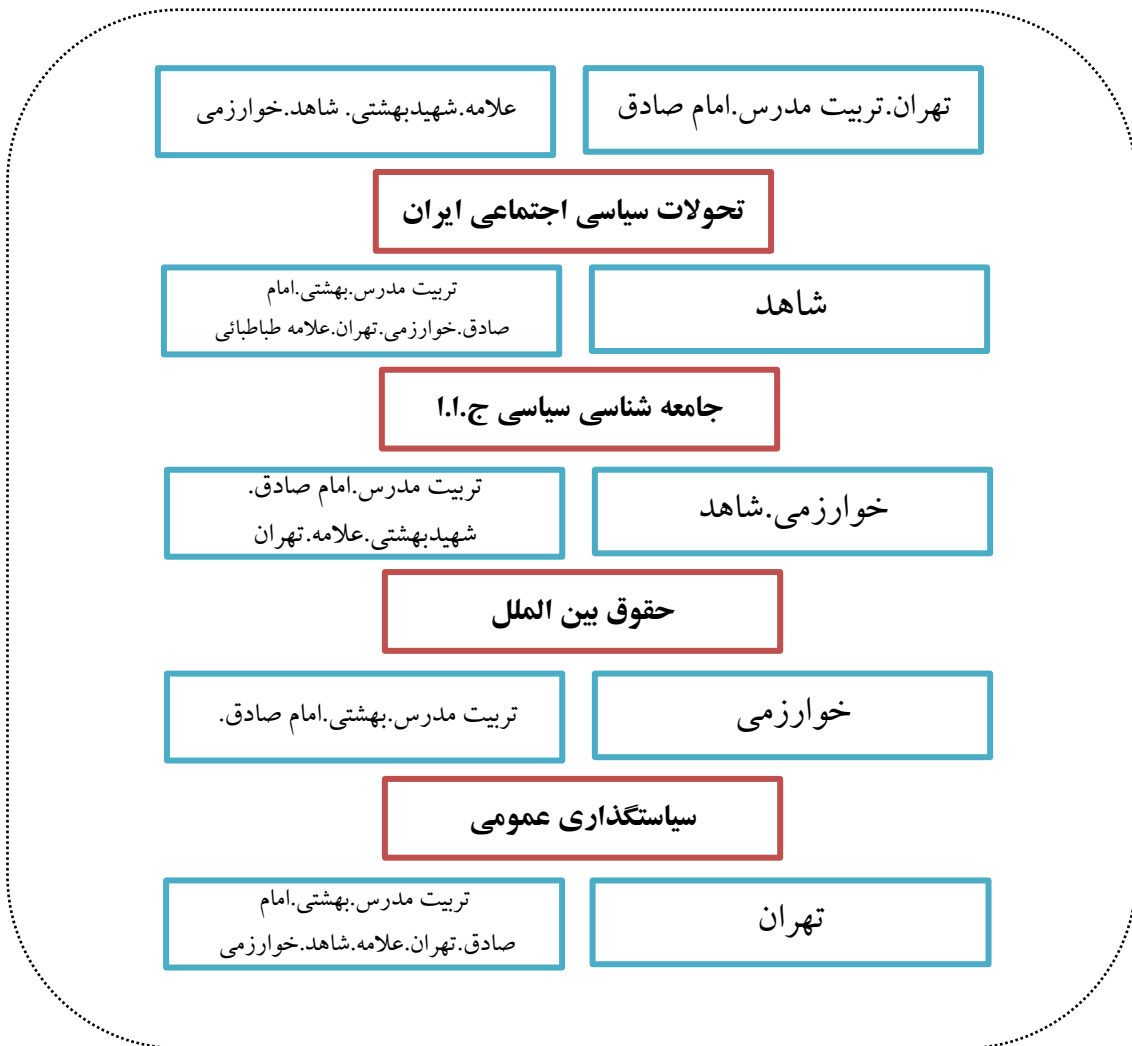
### بحث و نتیجه‌گیری

نقش اعضای هیئت علمی به‌عنوان کادر علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در فرایند توسعه علمی و پویایی محیط‌های پژوهشی انکارناپذیر است؛ بنابراین، وضع قوانین مناسب و مربوط به ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی



دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۹ / شماره ۳ / پاییز و زمستان ۱۴۰۲ (پیاپی ۱۸) پژوهش نامه علم سنجی

نمودار کلی ۱۳. یافته‌های ارزیابی و تحلیل حوزه‌های تخصصی برحسب دانشگاه محل خدمت



ادامه نمودار کلی ۱۳. یافته‌های ارزیابی و تحلیل حوزه‌های تخصصی برحسب دانشگاه محل خدمت

می‌تواند یکی از عوامل اثرگذار در پویایی علمی و پژوهشی دانشگاه‌ها و فضای علمی کشور باشد. از سویی دیگر، از پیش‌نیازهای اساسی هر نظام ارتقاء، استقرار آن در چارچوب سامانه ارزیابی کلان آموزش عالی است. به عبارت دیگر اعتبارسنجی و چگونگی ارزیابی اعضای هیئت علمی به عنوان عنصری بنیادی در نظام دانشگاهی که خود بر سایر عناصر اثرگذار است، باید در قالب و چارچوب نظام ارزیابی و اعتبارسنجی کلان آموزش عالی کشور قرار گیرد تا همسویی آن با اهداف کلان این حوزه به هنگام تدوین معیارها و فرایندها مدنظر قرار گیرد.

لذا در پژوهش حاضر سعی بر آن بوده است بر اساس شاخص ارتقای علمی و بر اساس مندرجات ماده ۳ آیین‌نامه ارتقاء و ۱۶ ماده آیین‌نامه مذکور مصوب ۱۳۹۴ و اجرایی شدن آن از سال ۱۳۹۵، فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی تهران در دوره زمانی ۱۳۹۵-۱۳۹۹ از لحاظ کمی مورد مطالعه قرار گیرد. لذا با تصویب هفتمین آیین‌نامه ارتقاء در تاریخ ۹۴/۱۲/۱۸ به عنوان ملاک ارزیابی فعالیت‌های چهارگانه (فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی؛ فعالیت‌های آموزشی؛ فعالیت‌های پژوهشی، فناوری و فعالیت‌های علمی-اجرایی) اعضای هیئت علمی، به وضوح می‌توان دریافت با در نظر گرفتن میزان امتیازهای قابل کسب از ماده ۳ آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی و توجه ویژه هیئت‌های ممیزه به آن، آن را مهم‌ترین ماده آیین‌نامه حاضر قلمداد کرد.



فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هسجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

با توجه به اینکه، رشته علوم سیاسی همچنان یک رشته جذاب و تأثیرگذار در سطح جهان است و استادان حوزه علوم سیاسی از اصلی‌ترین پژوهشگران این حوزه قلمداد می‌شوند و تولیدات پژوهشی آنان می‌تواند از طریق آگاه‌سازی و یا تأثیرگذاری بر تصمیمات عمومی برای مواجهه با تحولات اجتماعی و سیاسی و چالش‌های استراتژیک، برای سامان جامعه سیاسی، که کاربردی و مسئله‌محور باشد به کار گرفته شود. بر این اساس اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی نیز همانند اعضای هیئت علمی سایر رشته‌ها، برای طی مراحل ترفیع و ارتقای خود بایستی بر اساس یک سری ضوابط و معیارهای علمی، امتیازاتی را کسب کنند؛ از این رو، ارزیابی آثار پژوهشی آنان در چارچوب آیین‌نامه ارتقاء یک امر ضروری به نظر می‌رسد و در پژوهش حاضر سعی بر آن بوده است تا ضمن ارزیابی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی بر اساس آیین‌نامه ارتقاء و تطبیق یافته‌های آن با پژوهش‌های گذشته، یافته‌های جدیدی از فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی ارائه شود.

لذا بر اساس یافته‌های پژوهش صادقی آرانی (۱۴۰۰) بر مقاله‌محور بودن آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی، عصاره و عقیفیان (۱۳۹۶) که بر امتیاز بیشتر بر مقالات علمی - پژوهشی نسبت به کتاب و کاهش تعداد کتاب‌های تألیفی، و روشن و قاسمی (۱۳۹۷) مبنی بر عدم امتیازدهی مناسب آیین‌نامه ارتقاء به کتاب با یافته‌های این پژوهش مبنی بر مقایسه میانگین مقالات و کتاب‌های دوره مورد مطالعه، حاکی از آن است که انتشار کتاب نسبت به مقالات دوره مطالعه تقریباً یک پنجم است، و نشانگر آن است که اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی به ازای هر ۱ کتاب (۴۸۰) مقاله علمی - پژوهشی داشته که از نقدهای وارده به آیین‌نامه ارتقای علمی و امتیاز بالای آن به مقاله علمی - پژوهشی نسبت به کتاب است و محاسبه برای کسب امتیاز بیشتر مقاله علمی پژوهشی نسبت به کتاب برای گرفتن ارتقای علمی است، که این امر باعث کمبود حوزه نشر کتاب‌های علمی و زین در رشته علوم سیاسی و منابع درسی برای دانشجویان این رشته است. لذا تأکید و اهمیت آیین‌نامه ارتقاء به مقالات علمی - پژوهشی، باعث عدم استقبال اعضای هیئت علمی به انتشار کتاب‌های تصنیفی و اصیل و اقبال بیشتر آنان به تألیف کتاب در قالب گردآوری است، همخوانی دارد.

به علاوه، نتایج پژوهش عصاره و عقیفیان (۱۳۹۶) مربوط به مقایسه نیاز دانشجویان تحصیلات تکمیلی به امتیاز مقاله‌ها برای ادامه تحصیل یا جذب در دانشگاه‌ها و روی آوردن مقالات مشترک با اعضای هیئت علمی به علت عدم پذیرش مجلات از پذیرش مقاله بدون اسم اعضای هیئت علمی و همچنین صادقی آرانی (۱۴۰۰) مبنی بر تغییر دیدگاه اعضای هیئت علمی به دانشجویان تحصیلات تکمیلی از نگاه کریمانه به نگاه ابزاری با یافته‌های پژوهش حاضر که ترتیب فراوانی چاپ مقاله بر اساس مرتبه علمی اعضای هیئت علمی استاد، دانشیار و استادیار در دوره مورد مطالعه به ترتیب ۴۳، ۳۳ و ۱۷ است همخوانی دارد و این حاکی از آن است که هر هیئت علمی که مرتبه علمی و سابقه پژوهشی بیشتر داشته است، از لحاظ همکاری دانشجویان تحصیلات تکمیلی در تدوین مقالات علمی، عضو هیئت علمی مقالات علمی - پژوهشی بیشتری نیز داراست.

همچنین نتایج پژوهش‌های یوسفی (۱۴۰۱) مبنی بر عدم در نظر گرفتن تنوع برای دانشگاه‌ها، جمالی زواره و همکاران (۱۳۹۷) نگارش آیین‌نامه برای همه دانشگاه‌ها و همه رشته‌ها و مطالعه شیرینی و ساعدموچشی (۱۳۹۷) نسخه و شاخص یکسان برای همه دانشگاه‌ها و رشته‌ها، و عصاره و عقیفیان (۱۳۹۶) عدم توجه به ماهیت رشته‌ها در آیین‌نامه ارتقاء با نتایج پژوهش حاضر مبنی بر نبود معیار واقع‌بینانه و منصفانه در آیین‌نامه ارتقاء همخوانی دارد.

از سویی دیگر، با توجه به تأکیدات رهبر جمهوری اسلامی و بنا حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، ولیکن به دلیل ناکافی بودن مهارت استادان در روش‌شناسی و چگونگی فرایند نظریه‌پردازی، اعتماد به نفس و خودباوری کم

برای نظری پردازی؛ آشنایی ناکافی با نظریه پردازی (حیدری و قنادی‌نژاد، ۱۳۹۷) و پرهیز دانشوران رشته علوم سیاسی از پژوهش مستقیم جامعه ایرانی، و فرضیه پردازی بر اساس تئوری‌های مربوط به سیاست و جامعه در کشورهای مغرب زمین (باوی، ۱۳۷۷)، فقدان بنیان‌های فکری و ضعف فرهنگ دموکراتیک به‌عنوان شرایط زمینه‌ای؛ همچنین مقولاتی همچون توسعه‌نیافتن رشته علوم سیاسی و روی آوردن به ترجمه‌ها، را می‌توان از مشکلات چنین کرسی‌هایی عنوان کرد. لذا، یافته‌های پژوهش بیانگر ضعف جدی در حوزه انجام کرسی‌های نظریه پردازی است.

با توجه به دوره ۵ ساله مورد بررسی نتایج نشان داد، یافته‌های حاصل از مطالعه نمایه‌شدن مقالات پژوهشی در پایگاه‌های خارجی معلوم می‌شود، بیشترین مقالات علمی- پژوهشی دوره مربوط به تفکیک رشته تحصیلی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی است که اعضای هیئت علمی با رشته علوم سیاسی میانگین مقالات نمایه‌شده در پایگاه‌های اسکوپوس، وب آو ساینس و جی سی آر، به ترتیب با حداکثری عددی ۸، ۲ و ۲ است. همچنین اعضای هیئت علمی با رشته روابط بین‌الملل مقالات نمایه‌شده در پایگاه‌های اسکوپوس، وب آو ساینس و جی سی آر، به ترتیب با حداکثری عددی ۴، ۲ و ۲ است و در نهایت اعضای هیئت علمی با رشته مطالعات منطقه‌ای میانگین مقالات نمایه‌شده در پایگاه‌های اسکوپوس، وب آو ساینس و جی سی آر، به ترتیب با حداکثری عددی ۰، ۰ و ۰ است. لذا از رشته روابط بین‌الملل انتظار بر این است با توجه به ماهیت و بُعد بین‌المللی این رشته، که مقالات آی اس ای بالاتری داشته باشند، آمار نشان‌دهنده از کمبود مقالات علمی- پژوهشی در این رشته و همچنین مطالعات منطقه‌ای حکایت دارد.

در حوزه تخصص‌گرایی نیز تقریباً بیشترین حوزه‌ها، مربوط به حوزه فاقد تخصص و روابط بین‌الملل اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی است. منظور از حوزه فاقد تخصص، عدم نظم، انسجام فکری و یک رویه و تمرکز پژوهشی و حوزه تخصصی خاص و محوری و عدم صاحب اندیشه و تفکر و دیدگاه با مقدار عددی ۲۴ است، و این بدان معناست که (۲۰.۱۶ درصد) اعضای هیئت علمی در هیچ حوزه پژوهشی تخصصی ندارند. همچنین رشته روابط بین‌الملل با همین مقدار عددی ۲۴ (۲۰.۱۶ درصد) و پس از آنها اندیشه سیاسی در اسلام و ایران با مقدار عددی ۶ (۵.۰۴ درصد) بالاترین حوزه تخصصی را داراست.

### پیشنهاد‌های اجرایی پژوهش

- در نظر گرفتن تنوع برای دانشگاه‌ها و گروه‌ها از نظر مأموریت، نوع آموزش و پژوهش و خروجی‌ها؛ و تفکیک ضوابط علوم انسانی از علوم مهندسی و یا پزشکی در حوزه‌های پژوهشی؛ به‌گونه‌ای که برحسب دسته‌بندی رشته‌های دانشگاهی از جمله رشته علوم سیاسی، نسخه‌های اختصاصی آیین‌نامه چاپ شود (نه یک متن تلفیقی برای همه رشته‌ها)؛
- تجدیدنظر در شیوه ارتقاء و ترفیع اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی با تأکید بر کیفی کردن فعالیت‌های پژوهشی؛
- جهت‌دهی و متمرکز ساختن به فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی در حوزه‌های تخصصی؛
- توجه به فعالیت‌های پژوهشی مستقل و تک‌نویسنده؛ به‌گونه‌ای که هر متقاضی هنگام ارتقای علمی حداقل ۲ مقاله و ۱ کتاب به‌صورت تک‌نویسنده را دارا باشد؛
- اصلاح آیین‌نامه ترفیع متناسب با آیین‌نامه ارتقاء با در نظر گرفتن شرایط خاص رشته علوم سیاسی؛
- مورد توجه قرار گرفتن وزن انتشار کتاب تصنیفی و اصیل در رشته علوم سیاسی؛ لذا پیشنهاد می‌شود، تألیف کتاب

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هنجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

- به‌عنوان بند وتویی برای رشته علوم سیاسی در نظر گرفته شود. علاوه‌براین بایستی به محتوای کتاب و اینکه تا چه حد در آموزش رشته علوم سیاسی و حل مسائل اثرگذار بوده توجه شود؛
- سامانه ارزیابی کتاب طراحی شود تا هر کتابی بر اساس رتبه علمی‌اش امتیاز به دست آورد، از جمله انتشار در دانشگاه‌های معتبر، تجدید چاپ کتاب و داشتن نظریات جدید؛
- در اختیار قراردادن لیست کتاب‌های ارزشمند جهانی در رشته علوم سیاسی توسط وزارت عتف به دانشگاه‌ها، تا ترجمه این کتاب‌ها توسط اعضای هیئت علمی به شایستگی تشویق شود؛
- تدوین برنامه پژوهشی برای یک بازه زمانی مشخص مثلاً ۵ ساله، برای جهت‌دهی پژوهشی، به‌گونه‌ای که تمامی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی در یک حوزه تخصصی ساماندهی شود؛ و به اساتید این فرصت داده شود تا ترکیب سبد فعالیت خود را تعیین کنند؛
- حمایت بیشتر از کرسی‌های ترویجی و نظریه‌پردازی و تعلق‌گرفتن امتیاز ویژه برای مطرح‌کردن ایده‌های جدید؛ لذا پیشنهاد می‌شود مشوق‌های لازم برای این نوع کرسی‌ها در آیین‌نامه تدارک دیده شود؛
- محدودکردن حداکثر سقف امتیاز برای مقالات علمی- پژوهشی در هر دوره ارتقاء، به‌منظور الزام اعضای هیئت علمی به انجام فعالیت‌های دیگر کاربردی برای حل مشکلات نظام سیاسی کشور؛
- تأکید بر اثرگذاری فعالیت‌های پژوهشی انجام گرفته در فرایند ارزیابی ارتقای علمی، از جمله لحاظ کردن شاخص‌هایی همچون: اثرگذاری علمی از طریق بررسی میزان استنادات، تبدیل‌شدن تألیفات اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی به‌عنوان مرجع و منبع درسی در دانشگاه‌ها، مورد استناد واقع‌شدن برای تصمیم‌سازی در نهادهای سیاست‌گذاری و مدیریتی کشور؛
- ایجاد انگیزه برای اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی با هدف ترغیب به اثرگذاری با تعریف خروجی‌های مرتبط با سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری از جمله «تهیه پیش‌نویس طرح قانونی»، «طراحی بسته سیاستی»، تدوین آیین‌نامه یا دستورالعمل»؛
- درنظرگرفتن امتیاز ویژه برای برگزاری همایش‌های علمی و انجام طرح‌های پژوهشی کاربردی به دلیل نیاز به تغییر و تحول اساسی در رشته علوم سیاسی و فعالیت‌های پژوهشی صورت‌گرفته در آن؛
- ایجاد انگیزه برای اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی با هدف ترغیب به اثرگذاری با تعریف خروجی‌های مرتبط با سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری از جمله «تهیه پیش‌نویس طرح قانونی»، «طراحی بسته سیاستی»، تدوین آیین‌نامه یا دستورالعمل»؛
- لحاظ‌کردن امتیاز مناسب برای فعالیت‌های پژوهشی بین‌رشته‌ای در آیین‌نامه ارتقاء.

### پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

- پیشنهاد می‌شود پژوهشی برای کاربردی‌سازی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی بر اساس آیین‌نامه ارتقاء همانند این پژوهش صورت پذیرد؛
- این پژوهش فقط درباره فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی تهران انجام شده است، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های دیگری فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی سایر دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی در سراسر کشور، مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد.

## تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از بخشی از رساله دکتری نویسنده اول با عنوان «شناسایی، ارزیابی و آسیب‌شناسی فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های دولتی تهران در چارچوب نظام آموزش عالی» در دانشگاه شاهد است. بدین وسیله از حمایت، مساعدت و همکاری تمامی دست‌اندرکاران آن دانشگاه در فرایند انجام این پژوهش تشکر و قدردانی می‌شود.

## فهرست منابع

- ارسطوپور، ش. (۱۳۹۳). نگاهی آسیب‌شناسانه به آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی و پیامدهای منفی حاصل از آن در زمینه تولید علم. *اولین همایش ملی سنجش علم: ارزشیابی و آسیب‌شناسی برون‌دادهای علمی*، ۱-۲۰. <https://profdoc.um.ac.ir/paper-abstract-1071037.html>
- اسحاقی، ف.، محمدی، ر.، و پرند، ک. (۱۳۷۸). نظام مناسب ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی (ملاک‌ها و رویه‌ها). *نامه آموزش عالی*، ۱ (۲)، ۹۳-۱۱۱.
- باوی، م. (۱۳۷۷). وضعیت رشته علوم سیاسی در ایران. *فصلنامه علوم سیاسی*، ۱ (۳)، ۲۸۶-۳۱۰.
- بوسلیکی، ح. (۱۳۹۹). ارزیابی اخلاقی آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی از منظر عدالت توزیعی بر اساس ملاک «شایستگی». *پژوهشنامه اخلاق*، ۵۰، ۷-۲۴. <https://ensani.ir/file/download/article/1629001919-9475-50-1.pdf>
- حسینی شاوون، ا.، و جاهد، ح. (۱۳۹۱). شناسایی موانع انجام فعالیت‌های پژوهشی از منظر اعضای هیئت علمی دانشگاه تبریز، سیاست علم و فناوری، ۴(۴)، ۴۹-۶۵. [https://jstp.nrisp.ac.ir/article\\_12858.html](https://jstp.nrisp.ac.ir/article_12858.html)
- جمالی زواره، ب.، نصر اصفهانی، ا.، و نیلی، م. (۱۳۹۷). واکاوی آیین‌نامه ارتقای هیئت علمی: چالش‌ها و پیامدها. *فصلنامه علمی پژوهشی آموزش عالی ایران*، ۱۰ (۱)، ۷۹-۹۸. <https://ensani.ir/fa/article/519445>
- حیدری، غ.، قنادی‌نژاد، ف. (۱۳۹۷). تبیین موانع و راهکارهای نظریه‌پردازی در علوم انسانی و اجتماعی (مطالعه موردی: اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز). *رهیافت*، ۲۸ (۷۱)، ۱۹-۳۲. <https://www.sid.ir/paper/87813/fa>
- خاکی، غ. (۱۳۷۸). *روش تحقیق (با رویکرد پایان‌نامه‌نویسی)*. تهران: انتشارات: مرکز تحقیقات علمی کشور با همکاری کانون فرهنگی انتشارات درایت. ۴۳۰ ص.
- رضایان، ا.، مرزبان، ا.، رضایان، ع.، و مرزبان، م. (۱۴۰۱). تحلیل ساختاری مؤلفه‌ها و شناسایی پیشران‌های سازنده آینده آیین‌نامه ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی مراکز آموزش عالی در ایران در افق ۱۴۱۴. *فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی*، ۱۴ (۳)، ۱۲۳-۱۵۵. <https://doi.org/10.22035/isih.2022.4663.4603>

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هاشجین و عبدالرضا بیگی‌نیا

روحانی، ش.، و رشیدی، ز. (۱۳۹۷). واکاوای تجربه زیسته اعضای هیئت علمی از روند ارتقای مرتبه علمی؛ مطالعه‌ای به روش پدیدارشناسی. *مجله آموزش عالی ایران*، ۱۰ (۱)، ۱۳۳-۱۵۷. <https://ihej.ir/article-1-1198-fa.html>

روشن، م.، و قاسمی، م. (۱۳۹۷). تحلیل رفتاری اعضای هیئت علمی دانشکده‌های علوم انسانی و اجتماعی در فرایند ارتقای علمی. *مجله آموزش عالی ایران*، ۱۰ (۱)، ۲۳-۱. <https://ensani.ir/fa/article/519442>

سلیمی، ح.، و حداد، غ. ر. (۱۳۹۸). آینده‌پژوهی وضعیت علوم سیاسی در ایران بر اساس الگوی تحلیل روند (STEEP). *پژوهشنامه علوم سیاسی*، ۱۵ (۱)، ۷۵-۱۱۰. <https://doi.org/10.22034/IPSA.2020.394>

شمشیری، ب.، سلیمی، ق.، و سنگی، ف. (۱۳۹۷). معیارهای ارتقای اعضای هیئت علمی در حوزه علوم انسانی از منظر تجارب دانشگاه‌های معتبر دنیا و تجارب اعضای هیئت علمی دانشگاه شیراز پژوهشی ترکیبی. *آموزش عالی ایران*، ۱۰ (۱)، ۹۹-۱۳۱. <http://dorl.net/dor/20.1001.1.20088000.1397.10.1.5.8>

شیربگی، ن.، و ساعدموچشی، ل. (۱۳۹۷). پدیدارنگاری تجارب اعضای هیئت علمی از فرایند ارتقای مرتبه علمی. *فصلنامه آموزش عالی ایران*، ۱۰ (۱)، ۷۷-۵۷. <http://ihej.ir/article-1-1196-fa.html>

صادقی آرانی، ز. (۱۴۰۰). بهره‌گیری از رویکرد تفکر سیستمی به منظور بررسی اثرهای جانبی سیاست‌های آموزش عالی: نقدی بر مقاله‌محور بودن آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی. *فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، ۲۷ (۳)، ۵۳-۸۵. [https://journal.irphe.ac.ir/article\\_703034.html](https://journal.irphe.ac.ir/article_703034.html)

صادقی مندی، ف.، محمدی، ر.، و زمانی فر، م. (۱۳۹۴). ارزشیابی کیفیت عملکرد اعضای هیئت علمی در گروه‌های آموزشی مهندسی (بر مبنای گزارش‌های ارزیابی درونی). *فصلنامه آموزش مهندسی ایران*، ۱۷ (۶۷)، ۹۱-۱۱۱. <https://ecc.isc.ac/showJournal/25/66804/842868>

عابد، س.، محمد داوودی، ا. ح.، و سورانی، ر. (۱۳۹۹). بررسی ارزیابی عملکرد اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌ها. *فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری*، س ۴، ش ۳۹، ۱-۲۱. <https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/468>

عصاره، ف.، و عقیقیان، ف. (۱۳۹۶). نقدی بر آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی کشور: آسیب‌شناسی و ارائه راهکارها. *فصلنامه نقد کتاب، اطلاع‌رسانی و ارتباطات*، ۴ (۱۵)، ۲۱۳-۲۲۳. <http://icbr.fasnameh.org/article-1-437-fa.html>

قنبری، ا.، و یوسفی، ه. (۱۳۹۸). اولویت‌بندی معیارهای ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی در ایران بر اساس مطالعه‌ای تطبیقی نظام‌های ارتقای مرتبه اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های منتخب. *فصلنامه علمی پژوهشی آموزش عالی ایران*، ۱۱ (۴)، ۶۷-۹۴. <http://ihej.ir/article-1-1523-fa.html>

محمدی دوستدار، ح.، و میرحسینی، ع. (۱۳۹۲). سیاست‌ها و فرایندهای ارتقای اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌های منتخب جهان. *سیاست‌نامه علم و فناوری*، ۳ (۳)، ۵۵-۷۰. [https://stpl.ristip.sharif.ir/article\\_1187.html](https://stpl.ristip.sharif.ir/article_1187.html)



شناسایی و تحلیل فعالیت‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته علوم سیاسی دانشگاه‌های ...

محمدی دوستدار، ح.، و میرحسینی، ع. (۱۳۸۷). بررسی تطبیقی معیارهای ارتقای اعضای هیئت علمی در آموزش

عالی. سیاست علم و فناوری، ۱ (۳)، ۹۱-۱۰۲. <https://www.sid.ir/paper/403914/fa>

مصفا، ن. (۱۳۸۵). سیری در تحولات آموزشی و پژوهشی علوم سیاسی و روابط بین‌الملل. تهران: پژوهشکده مطالعات

فرهنگی و اجتماعی، ۳۰۸ ص.

مهدی، ر. (۱۳۹۲). آینده‌پژوهی در آموزش عالی: شرایط و ویژگی‌های دانشگاه‌های سرآمد در آینده. فصلنامه رهیافت،

۲۳ (۵۵)، ۷۹-۹۰. [https://rahyaft.nrisp.ac.ir/article\\_13547.html](https://rahyaft.nrisp.ac.ir/article_13547.html)

همتی، ع. ر.، گودرزی، م. ع.، و حاجیانی، ا. (۱۳۹۴). آینده‌پژوهی تجاری‌شدن آموزش عالی جمهوری اسلامی ایران؛

ضرورت یا الزام! فصلنامه آینده‌پژوهی مدیریت، ۲۶ (۱۰۲)، ۱-۱۴. <https://www.sid.ir/paper/204277/fa>

صمدی، ل.، ناخدا، م.، نوروزی چاکلی، ع. ر.، و اسدی، س. (۱۳۹۸). چالش‌های آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی برای

هم‌ترازسازی سنجش و ارزیابی بهره‌وری علمی پژوهشگران رشته موسیقی در ایران. پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱

(۱۷)، ۵۹-۸۴. <https://doi.org/10.22067/riis.v9i1.75959>

یوسفی، ه.، اسدیگی، م.، و رشید حاجی خواجه‌لو، ص. (۱۳۹۸). استخراج معیارهای ارتقای مرتبه اعضای هیئت

علمی از طریق کاربست مطالعه تطبیقی دانشگاه‌های منتخب. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۲۵

(۴)، ۷۳-۹۵. <https://www.sid.ir/paper/67999/fa>

یوسفی، ه. (۱۴۰۱). بررسی و آسیب‌شناسی نظام ارتقای اعضای هیئت علمی؛ ۲. بسته پیشنهادی اصلاح و بازنگری

آیین‌نامه ارتقای اعضای هیئت علمی. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

<https://www.sid.ir/paper/1047936/fa>

Abed, S., Mohammad Davoudi, A., & Sorani, R. (2019). Examining the performance evaluation of faculty members in universities. *New Research Approaches in Management and Accounting Quarterly*, 4(39), 1 - 21.

<https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/468> [In Persian].

Arastopour, S. (2013). A pathological look at the regulations for the promotion of academic staff members and its negative consequences in the field of science production. [In the first national conference on science assessment: evaluation and pathology of scientific outputs], pp. 1-20. <https://profdoc.um.ac.ir/paper-abstract-1071037.html> [In Persian].

Bavi, M. (1999). The status of political science in Iran. *Political Science Quarterly*, 1(3), 286-310. [In Persian].

Busaliki, H. (2020). Moral Valuation of Academic Personnel's Advancement Guideline from the Standpoint of Distributive Justice on the Basis of "Competence" Criterion. *Research Quarterly in Islamic Ethics*, 13 (50), 7-24.

<https://doi.org/20.1001.1.22287264.1399.13.50.9.7> [In Persian].

- Ghanbari, A., & Yousefi, H. (2019). Prioritization of faculty members promotion criteria based on a comparative study in the context of faculty promotion systems in selected universities. *Journal of Iranian Higher Education*, 11 (4), 67-94. <http://ihej.ir/article-1-1523-fa.html> [In Persian].
- Hemmati, A., Goudarzi, M. A., & Hajiani, I. (2015). Exploring the Future of Commercialization of Higher Education in the Islamic Republic of Iran; a Necessity or an Obligation. *Future study Management*, 26(102), 1-14. <https://www.sid.ir/paper/204277/fa> [In Persian].
- Igbojekwe, P. A., Ugo-Okoro, C. P., & Agbonye, C. O. (2015). Performance evaluation of academic staff in universities and colleges in Nigeria: The missing criteria. *International Journal of Education and Research*, 3(3), 627-640. <https://www.ijern.com/journal/2015/March-2015/53.pdf>
- Ishaghi, F., Mohammadi, R., & Parand, K. (2000). A suitable system for evaluating the performance of faculty members of universities and higher education institutions (criteria and procedures). *Letter of Higher Education*, 1(2), 93-111. [In Persian].
- Heidari, G., & Ghanadinezhad, F. (2018). Scientific Growth: Concepts, Theories and Patterns. *Rahyaft*, 28(71), 1-18. <https://www.sid.ir/paper/87813/fa> [In Persian].
- Hosseiny Shavoun, A., & Jahed, H. (2012). The Viewpoint of Faculty Members on Research Obstacles at Tabriz University. *Journal of Science and Technology Policy*, 4(4), 49-65. [https://jstp.nrsp.ac.ir/article\\_12858.html](https://jstp.nrsp.ac.ir/article_12858.html) [In Persian].
- Jamali Zavareh, B., Nasr Esfahani, A., & Nili, M. (2017). Analyzing the regulation of faculty promotion: challenges and consequences. *Journal of Iranian Higher Education*, 10(1), pp. 98-97. <https://ensani.ir/fa/article/519445/> [In Persian].
- Khaki, G. (2000). *Research method (with approach of a thesis writing)*. Tehran. Publications: The country's scientific research center in cooperation with the cultural center of Drate publications. 430 p. [In Persian].
- Kumar, R. (2011). *Research Methodology, a step-by-step guide for beginners*. 3rd edition, London, SAGE Publications. 440 p.
- Mahdi, R. (2013). Future Studies in Higher Education: The Conditions and Features of Excelling Universities in the Future. *Rahyaft*, 23(55). [https://rahyaft.nrsp.ac.ir/article\\_13547.html](https://rahyaft.nrsp.ac.ir/article_13547.html) [In Persian].
- Mohammadi Doostdar, H., & Mirhosseini, A. (2014). Policies and Processes of Academic Promotion in Selected Universities of the World. *Science and Technology Policy Letters*, 03(3), 55-70. [https://stpl.ristip.sharif.ir/article\\_1187.html?lang=en](https://stpl.ristip.sharif.ir/article_1187.html?lang=en) [In Persian].
- (2008). A comparative investigation of academic promotion criteria in higher. *Journal of Science and Technology Policy*, 1(3), 91-102. <https://www.sid.ir/paper/403914/fa> [In Persian].

- Mosafa, N. (1385). Review in the educational and research developments of political science and international relations. Tehran: Institute of Cultural and Social Studies, 308 p. [In Persian].
- Samadi, L., Nakhoda, M., Noroozi Chakoli, A., & Asadi, S. (2019). The Challenges of the Regulations for the Promotion of Faculty Members for the Equated Comparison of the Assessment and Evaluation Process of Scientific Productivity of Music Researchers in Iran. *Library and Information Science Research*, 9(1), 59-84. <https://doi.org/10.22067/riis.v9i1.75959> [In Persian].
- Ochsner, M., Hug, S. E., & Daniel, H. D. (2014). Voraussetzungen für die Beurteilung der Qualität geisteswissenschaftlicher Forschung: Zusammenführung der Befunde aus vier empirischen Studien. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 17, 111-132. <https://doi.org/10.1007/s11618-014-0576-4>
- Osareh, F. & Afifian, F. (2016). A critique on the regulations for the promotion of academic staff members of universities and educational institutions of the country: Pathology and providing solutions. *Information & Communication Quarterly Book Review*, 4(15), pp. 213-223. <http://icbr.faslnameh.org/article-1-437-fa.html> [In Persian].
- Reale, E., Avramov, D., Canhial, K., Donovan, C., Flecha, R., Holm, P., ... & Van Horik, R. (2018). A review of literature on evaluating the scientific, social and political impact of social sciences and humanities research. *Research Evaluation*, 27(4), 298-308. <https://doi.org/10.1093/reseval/rvx025>
- Regulations for promotion of faculty members*. (2015). Ministry of Science, Research and Technology, Tehran: Iran. [In Persian].
- Rezayan, A., Marzban, E., Rezayan, A., & Marzban, M. (2022). Structural analysis of key factors and identification of driving forces of future faculty promotion regulations in Iran's higher education over horizon 2035. *Interdisciplinary Studies in Humanities*, 14(3), 123-155. <https://doi.org/10.22035/isih.2022.4663.4603> [In Persian].
- Rouhani, S., & Rashidi, Z. (2017). Analyzing the lived experience of faculty members from the process of upgrading the academic rank; A phenomenological study. *Journal of Iranian Higher Education*, 10(1), pp. 157-133. <https://ihej.ir/article-1-1198-fa.html> [In Persian].
- Roshan, M., & Ghasemi, M. (2017). Behavioral analysis of faculty members of humanities and social sciences faculties in the process of scientific promotion. *Iranian Higher Education Journal*, 10(1), 1- 23. <https://ensani.ir/fa/article/519442/> [In Persian].
- Sadeghi-Mandi, F., Mohammadi, R., & Zamanifar, M. (2014). Evaluation of the quality of performance of faculty members in engineering educational groups (based on internal evaluation reports). *Iranian Engineering Education Quarterly*, 17(67), 91-111. <https://ecc.isc.ac/showJournal/25/66804/842868> [In Persian].



- Sadeqi Arani, Z. (2023). Using a systemic thinking approach to study externalities of higher education policies: a critique of the paper-based faculty promotion regulations. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 27(3), 53-85. [https://journal.irphe.ac.ir/article\\_703034.html](https://journal.irphe.ac.ir/article_703034.html) [In Persian].
- Salimi, H., & Haddad, G. R. (2020). Future study of Iranian political science Based on the trend analysis model (STEEP (V)). *Research Letter of Political Science*, 15(1), 75-110. <https://doi.org/10.22034/ipsc.2020.394> [In Persian].
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2009). *Research methods for business students*. Pearson education. <https://doi.org/10.4236/jss.2014.25003>
- Shamshiri, B., Salimi, Q., & Sangi, F. (2017). The criteria for the promotion of faculty members in the field of humanities from the perspective of the experiences of prestigious universities in the world and the experiences of the faculty members of Shiraz Combined Research University. *Iranian Journal of Higher Education*, 10(1), 99-131. <http://dorl.net/dor/20.1001.1.20088000.1397.10.1.5.8> [In Persian].
- Shirbagi, N., Saedmochshi, L. (2017). Phenomenology of the experiences of faculty members about the process of scientific promotion. *Iranian Journal of Higher Education*, 10(1), 57-77. <http://ihej.ir/article-1-1196-fa.html> [In Persian].
- Tanaomi, M. M., & Asaadi, R. R. (2017). A Comparative Study of Faculty Members' Career Advancement (Promotion) Systems in the United States and the Islamic Republic of Iran: "Case Analysis of the University of Tehran and Portland State University". *International Journal of Higher Education*, 6(4), 111-121. <https://doi.org/10.5430/ijhe.v6n4p111>
- Takahashi, A. M., & Takahashi, S. (2015). Gender promotion differences in economics departments in Japan: A duration analysis. *Journal of Asian Economics*, 41, 1-19. <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2015.09.002>
- Toledo, E. G. (2018). Resarch assessment in the Humanities and the Social Sciences review. *Revista Española de Documentación Científica*, 41 (3), 1-14. <https://doi.org/10.3989/redc.2018.3.1552>
- Yousefi, H., Asadbegi, M., & Haji Khaje Loo, S. R. (2023). Extracting the criteria for faculty members rank promotion through the application of comparative study of selected universities. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 25(4), 73-95. <https://www.sid.ir/paper/67999/fa> [In Persian].
- (1401). Examination and pathology of the promotion system of academic staff members; 2. The proposal package for the amendment and revision of the regulations for the promotion of faculty members. Islamic Council Research Center. <https://www.sid.ir/paper/1047936/fa> [In Persian].

پیوست‌ها

پیوست شماره یک: فرم اهم فعالیت‌های پژوهشی بر اساس آیین‌نامه ارتقای علمی

نام و نام خانوادگی عضو هیئت علمی دانشگاه:	
گروه آموزشی:	رشته و گرایش تحصیلی:
مرتبه و پایه علمی:	حوزه تخصصی پژوهشی:
فعالیت‌های پژوهشی	
ردیف عنوان فعالیت پژوهشی	تعداد فعالیت در کل دوره پژوهش دوره
تعداد فعالیت <td>نوع فعالیت </td>	نوع فعالیت
۱	مقالات پژوهشی
	ISC
	Scopus
	ISI-WoS
	ISI-GCR
۲	مقالات ترویجی و تحشیه
	مقالات ترویجی
	مقالات تحشیه
۳	ارائه مقاله کامل در همایش‌های علمی معتبر
	داخلی
	خارجی
۴	انجام طرح‌های پژوهشی
	طرح‌های داخل مؤسسه
	طرح‌های خارج از مؤسسه
۵	انتشار کتاب
	تصنیف و تألیف کتاب
	تصحیح انتقادی کتاب
	ترجمه کتاب
۶	راهنمایی پایان‌نامه و رساله تحصیلی
	پایان‌نامه کارشناسی ارشد
	رساله دکتری
۷	ارائه کرسی‌های نظریه پردازی
	کرسی‌های علمی - ترویجی
	ارائه نتایج کرسی‌ها در همایش‌ها
	نقد و نوآوری علمی در حوزه علمی
	نظریه‌پردازی در حوزه علمی

دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۹ / شماره ۲ / پاییز و زمستان ۱۴۰۲ (پیاپی ۱۸) پژوهش‌نامه علم‌سنجی

فاطمه کربلایی حسین فلاح، زاهد غفاری هاشجین و عبدالرضا بیگی نیا

پیوست شماره ۲: فرم گرایش های رشته علوم سیاسی

ردیف	رشته	گرایش	تخصص لایه اول	تخصص لایه دوم	توضیح		
۱	علوم سیاسی	اندیشه های سیاسی	اندیشه سیاسی در غرب	اندیشه سیاسی در غرب			
			اندیشه سیاسی در اسلام	اندیشه سیاسی در اسلام			
			اندیشه سیاسی در ایران	اندیشه سیاسی در ایران			
			اندیشه سیاسی در شرق باستان	اندیشه سیاسی در شرق باستان			
		جامعه شناسی سیاسی	فردی و گروهی	فرهنگ سیاسی			
				هویت و قومیت			
				جامعه شناسی نخبگان			
				جنبش های اجتماعی			
				جنبش های اسلامی			
				احزاب سیاسی			
دولتی	دولت	نهاد های مدنی					
		گروه های ذی نفوذ					
		نظریه های دولت					
		دولت پژوهی					
مطالعات سیاسی انقلاب اسلامی	مسائل ایران	سیاست و حکومت در اسلام					
		سیاست و حکومت در ایران					
		اندیشه سیاسی رهبران انقلاب اسلامی					
تحولات سیاسی اجتماعی ایران	سیاست گذاری عمومی	جامعه شناسی سیاسی جمهوری اسلامی ایران					
		آینده پژوهی انقلاب اسلامی					
		سیاست گذاری راهبردی					
روابط بین الملل	روابط بین الملل	سیاست و امنیت بین الملل					
		روابط بین الملل					
		حقوق و سازمان های بین المللی					
		سازمان های بین المللی					
		اقتصاد سیاسی بین المللی					
روابط فرهنگی و اقتصادی بین المللی	روابط بین الملل	اقتصاد سیاسی بین المللی					
		اقتصاد سیاسی انرژی					
		اقتصاد سیاسی					

دوفصلنامه علمی دانشگاه شاهد / دوره ۹ / شماره ۲ / پاییز و زمستان ۱۴۰۲ (پیاپی ۱۸) پژوهش نامه علم سنجی

ادامه پیوست شماره ۲: فرم گرایش‌های رشته علوم سیاسی

ردیف	رشته	گرایش	تخصص لایه اول	تخصص لایه دوم	توضیح
۳	مطالعات منطقه‌ای و جهان	مطالعات خاورمیانه	تحولات خاورمیانه	کشورهای مختلف	
		مطالعات اروپا	سیاست و حکومت در اروپا	کشورهای مختلف	
		مطالعات آمریکای شمالی	سیاست و حکومت در ایالات متحده آمریکا		
		مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز	آسیای مرکزی و قفقاز		
		مطالعات فرانسه	سیاست و حکومت در فرانسه		
		مطالعات هند	سیاست و حکومت در هند		
		مطالعات روسیه	سیاست و حکومت در روسیه		
		مطالعات بریتانیا	سیاست و حکومت در انگلیس		
		بازتاب انقلاب اسلامی	بازتاب انقلاب اسلامی	بازتاب انقلاب اسلامی	